

DZIENNIK ZARZĄDZEŃ I ROZKAZÓW
KOMENDY GŁÓWNEJ STRAŻY POŻARNYCH

Warszawa, dnia 31 grudnia 1962 r. **Nr 6***

TREŚĆ:

PUBLIKACJE AKTÓW USTAWODAWCZYCH I WYKONAWCZYCH

26

ZARZĄDZENIE Nr 125
MINISTRA PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO I SKUPU

z dnia 30 sierpnia 1961 r.

w sprawie zabezpieczenia przeciwpożarowego w jednostkach organizacyjnych resortu przemysłu spożywczego i skupu.

W celu zabezpieczenia majątku jednostek organizacyjnych resortu przemysłu spożywczego i skupu przed pożarami, ustalenia zakresu obowiązków służb odpowiedzialnych za zabezpieczenie przeciwpożarowe oraz ustalenia kompetencji poszczególnych jednostek organizacyjnych resortu w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej, — na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120), w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, zarządza się, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się wytyczne w sprawie zabezpieczenia przeciwpożarowego w jednostkach organizacyjnych resortu przemysłu spożywczego i skupu stanowiące załącznik do zarządzenia.

§ 2. Zobowiązuje się Dyrektorów Central i Zjednoczeń do pełnego wprowadzenia w życie wytycznych, o których mowa w § 1, w zgrupowanych przedsiębiorstwach i podległych jednostkach oraz do sprawowania stałego nadzoru w zakresie ich przestrzegania.

§ 3. Zmiany organizacyjne oraz uzupełnienia w obsadzie służb ochrony przeciwpożarowej w centralach i zjednoczeniach i przedsiębiorstwach nie mogą spowodować przekroczenia planów zatrudnienia i funduszu płac tych jednostek.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Minister Przemysłu Spożywczego i Skupu:
F. Pisula

w porozumieniu:

Minister Spraw Wewnętrznych:
W. Wicha

Załącznik do zarządzenia Nr 125 Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu z dnia 30 sierpnia 1961 r.

WYTYCZNE

w sprawie zabezpieczenia przeciwpożarowego w jednostkach organizacyjnych resortu przemysłu spożywczego i skupu.

Postanowienia wstępne

Dyrektorzy (kierownicy) oraz wszyscy pracownicy przedsiębiorstw i zakładów resortu są obowiązani do współdziałania w przeciwpożarowym zabezpieczeniu zakładów pracy.

I. Zabezpieczenie przeciwpożarowe zakładów pracy

A. Obowiązki kierownictwa przedsiębiorstw i zakładów

1. Dyrektorzy (kierownicy) przedsiębiorstw, zakładów itp. zobowiązani są do zorganizowania, utrzymania i nadzorowania ochrony przeciwpożarowej w kierowanych przez nich jednostkach oraz wykonywania i przestrzegania obowiązujących zarządzeń i przepisów w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, a w szczególności do:

1) wydawania zarządzeń w kierunku właściwego zabezpieczenia przeciwpożarowego w oparciu o wnioski:

a) terenowych komend straży pożarnych i referenta wzgl. kierownika ochrony przeciwpożarowej,

b) komisji pożarowo-technicznej,

c) władz nadrzędnych oraz innych jednostek upoważnionych do przeprowadzania kontroli;

2) nadzorowania przestrzegania przez pracowników obowiązujących przepisów przeciwpożarowych oraz wyciągania konsekwencji w stosunku do winnych nieprzestrzegania tych przepisów,

3) wprowadzania do planów odpowiednich środków finansowych i materiałowych, niezbędnych dla utrzymania ochrony przeciwpożarowej na właściwym poziomie oraz kontrolowania właściwego i terminowego wykorzystania tych środków;

4) zaopatrzenia zakładów w sprzęt i urządzenia gaśnicze oraz środki alarmowe,

5) spowodowania opracowania planów obrony przeciwpożarowej oraz dostosowania regulaminów i instrukcji przeciwpożarowych do potrzeb zakładu, szczególnie dla oddziałów i stanowisk pożarowo niebezpiecznych,

6) rozpatrywania na naradach dyrekcyjnych stanu bezpieczeństwa pożarowego zakładu oraz realizowania podjętych wniosków,

7) dopilnowania przeszkolenia przeciwpożarowego pracowników zakładu:

a) w zakresie wstępnym — nowo przyjmowanych pracowników,

b) w zakresie informacyjnym — wszystkich pracowników,

8) prowadzenia propagandy w zakresie ochrony przeciwpożarowej,

9) podejmowania wszelkich innych poczynań zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa ppożarowego zakładu.

2. Dla realizacji zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej dyrektorzy (kierownicy) przedsiębiorstw i zakładów powołają:

1) nieetatowego referenta ochrony przeciwpożarowej,

2) w zależności od wielkości i charakteru zakładu:

— komisję pożarowo-techniczną,
— przeciwpożarowe pogotowia oddziałowe, warsztatowe, halowe itp. oraz
— ochotniczą (obowiązkową), lub zawodową straż pożarną stosownie do zasad określonych odrębnymi przepisami.

3. W zabezpieczeniu przeciwpożarowym przedsiębiorstw i zakładów, dyrektorzy (kierownicy) tych jednostek powinni współdziałać z terenowo właściwymi komendami straży pożarnych a w szczególności:

1) uzgadniać z terenową komendą straży pożarnych projekty opracowanych planów obrony przeciwpożarowej, instrukcji przeciwpożarowych i instrukcji alarmowania,

2) umożliwić strażom prowadzenie ćwiczeń bojowych na terenie zakładu, celem przygotowania ich do prowadzenia akcji gaśniczej w warunkach danego zakładu,

3) uzgadniać plany przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego zakładu,

4) uzgadniać inne poczynania w zakresie ochrony ppożarowej i sposoby ich realizacji.

B. Obowiązki średniego personelu nadzoru

1. Kierownicy wydziałów, działów, oddziałów, warsztatów, pracowni, magazynów oraz pozostali pracownicy nadzoru obowiązani są:

1) znać obowiązujące przepisy przeciwpożarowe, a szczególnie dotyczące danego działu pracy

jak również kontrolować przestrzegania tych przepisów przez podległy personel,

2) zaznajamiać pracowników z zagrożeniem pożarowym występującym w danym dziale pracy, sposobami przeciwdziałania, rozmieszczenia sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych oraz postępowaniem w przypadku powstania pożaru,

3) dopilnować przeszkolenia przeciwpożarowego pracowników,

4) usuwać dostrzeżone lub wskazane niedociągnięcia mogące spowodować pożar oraz zgłaszać o tym właściwemu przełożonemu,

5) występować do przełożonego z wnioskami o ukaranie winnych spowodowania zaniedbań, stwarzających możliwości powstania pożaru lub jego rozprzestrzeniania się,

6) współdziałać w organizowaniu pogotowia przeciwpożarowego i utrzymywania go w stałej aktywności,

7) współdziałać z komisją pożarowo-techniczną i referentem wzgl. kierownikiem ochrony ppożarowej oraz przedkładać im wnioski w kierunku usprawnienia bezpieczeństwa pożarowego poszczególnych stanowisk pracy.

C. Obowiązki kierowników administracyjnych

1. Kierownicy administracyjno-gospodarczy we wszystkich jednostkach administracyjnych są odpowiedzialni za stan bezpieczeństwa pożarowego budynków i pomieszczeń biurowych.

2. Do zakresu ich obowiązków należy w szczególności:

1) utrzymanie budynków i pomieszczeń w należytym stanie w zakresie bezpieczeństwa pożarowego, w myśl obowiązujących w tym zakresie przepisów i instrukcji,

2) wyposażenie pomieszczeń w podręczny sprzęt przeciwpożarowy i środki gaśnicze oraz dopilnowanie konserwacji tego sprzętu,

3) zaopatrzenie poszczególnych pomieszczeń w instrukcje przeciwpożarowe oraz instrukcje alarmowania straży pożarnej,

4) kontrolowanie przestrzegania przepisów i instrukcji przez wszystkich pracowników, a w przypadku stwierdzenia wykroczeń w tym zakresie występowanie do kierownictwa z wnioskami o ukaranie winnych.

D. Obowiązki służby dozorowania

1. Dozorcy, (stróże nocni) są obowiązani:

a) kontrolować miejsca pożarowo niebezpieczne, według zasad określonych wewnętrzną instrukcją,

b) znać lokalizację punktów przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego oraz środków alarmowania,

c) znać sposób ogłaszania alarmu pożarowego i wzywania straży pożarnej,

d) w przypadku pożaru ogłosić alarm, z równoczesnym spowodowaniem wezwania straży pożarnej oraz przystąpić do gaszenia dostępnymi na miejscu środkami,

e) po przybyciu straży pożarnej wskazać miejsce pożaru, sposób dojazdu, punkty czerpania wody i najbliższe telefony.

2. Portierzy są obowiązani:

a) znać dokładnie instrukcję alarmową oraz sposoby użycia środków alarmowych,

b) z chwilą przybycia pomocy z zewnątrz otworzyć bramę i wskazać drogę dojazdu do miejsca pożaru.

E. Obowiązki osób kontrolujących

Osoby wyznaczone do przeprowadzania kontroli są obowiązane:

a) przeprowadzać kontrolę według zasad określonych przepisami wewnętrznymi,

b) składać dyrektorowi (kierownikowi) sprawozdania pisemne z wyników kontroli.

F. Obowiązki straży przemysłowej

Straż Przemysłowa współdziała w bezpieczeństwie pożarowym zakładu na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

G. Obowiązki pozostałych pracowników.

1. Wszyscy pozostali pracownicy są obowiązani:

a) dbać o właściwy stan bezpieczeństwa pożarowego zakładu, a szczególnie swego stanowiska pracy,

b) znać i przestrzegać instrukcji przeciwpożarowych, znać sposoby alarmowania straży pożarnej oraz użytkowania podręcznego sprzętu i środków gaśniczych,

c) usuwać niezwłocznie stwierdzone przyczyny mogące spowodować pożar oraz zgłaszać o tym właściwemu przełożonemu,

d) pełnić służbę w pogotowiach przeciwpożarowych,

e) odbywać przeszkolenie przeciwpożarowe,

f) brać udział w akcjach ratowniczych w przypadku pożaru lub innej klęski żywiołowej bądź katastrofy, w myśl poleceń kierownika akcji ratowniczej.

H. Pogotowia przeciwpożarowe

1. Przeciwpożarowe pogotowia powinny być tworzone spośród pracowników dla poszczególnych działów, hal produkcyjnych, warsztatów, magazynów itp. oraz dla poszczególnych zmian pracy.

2. Celem pogotowia jest utrzymanie bezpieczeństwa pożarowego na właściwym poziomie oraz gaszenie pożarów w zarodku.

3. Schemat organizacyjny oraz zakres obowiązków pogotowia:

Zmiana (imiona i nazwiska)	Stanowisko	Obowiązki pogotowia	
		W zakresie zapobiegania pożarom	w przypadku wybuchu pożaru
1	2	3	4
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Dowódca pogotowia	Współpracuje z kierownikiem działu w sprawach ochrony ppożarowej, a szczególnie dba o przestrzeganie regulaminów i instrukcji ppoż. jest odpowiedzialny za czynności członków pogotowia, sprawdza przydatność sprzętu ppoż.	Do czasu przybycia straży pożarnej kieruje akcją gaśniczą.
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Z-ca Dowódcy pogotowia	Wspólnie z dowódcą pogotowia pilnuje przestrzegania przepisów ppoż. przy produkcji	Bierze udział w akcji gaśniczej
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Pomocnik I	Po skończeniu pracy sprawdza czy elektryczność we wszystkich instalacjach została wyłączona, czy ogień w piecach wygaszono, czy miejsca pracy pozostawione w należytym porządku, bada gotowość sprzętu ppoż.	Bierze udział w akcji gaśniczej
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Pomocnik II (łącznik)	Pilnuje, aby dostęp do sprzętu nie był zatarasowany	Zawiadamia o powstaniu pożaru jednostkę straży pożarnej. Z chwilą przybycia straży jest jej pilotem

Uwagi: 1) skład ilościowy pogotowia może być zwiększony w zależności od potrzeb lokalnych,
2) w schemacie organizacyjnym należy podać ilość i rodzaj rozmieszczenia sprzętu i urządzeń poż. w pomieszczeniach rejonu dzia- łania przeciwpożarowego pogotowia.

I. Organizacja i zakres działania komisji pożarowo-technicznej.

1. Komisję pożarowo-techniczną powołuje dyrektor (kierownik) przedsiębiorstwa (zakładu) jako organ pomocniczy dla rozwiązywania problemów techniczno-pożarowych i przeprowadzania przeglądów przeciwpożarowych w obiektach danego przedsiębiorstwa (zakładu).
2. W skład komisji pożarowo-technicznej wchodzą:
   Przewodniczący:
   zastępca dyrektora d/s technicznych lub produkcyjnych,
   Członkowie:
   główny technolog,
   główny mechanik,
   główny energetyk,
   kierownik wydziału inwestycyjnego,
   referent (kierownik) ochrony ppoż.
   starszy inżynier bhp,
   przedstawiciel rady robotniczej.

   Skład komisji może być zwiększony względnie zmieniony w zależności od charakteru i potrzeb zakładu.

   W dużych zakładach mogą być powołane dla poszczególnych wydziałów podkomisje, które w swej działalności podlegają komisji pożarowo-technicznej.
3. Komisja pożarowo-techniczna:
   1) zbiera się w zależności od porzeb, nie rzadziej jednak niż dwa razy w roku tj. w okresie wiosennym i jesiennym,
   2) dokonuje kontroli wszystkich obiektów pod kątem bezpieczeństwa pożarowego, a w szczególności w zakresie:
      a) budowlanym, dróg ewakuacyjnych oraz dróg pożarowych,
      b) procesów technologiczno-produkcyjnych,
      c) urządzeń gaśniczych, alarmowych i zaopatrzenia wodnego;
   3) sporządza protokół z dokonanych kontroli i opracowuje wnioski z podaniem sposobów usunięcia stwierdzonych braków i usterek oraz wprowadzenia usprawnień zmierzających do usunięcia przyczyn mogących spowodować pożar i jego rozprzestrzenianie się,
   4) przedkłada kierownictwu wnioski w zakresie usprawnienia organizacji ochrony przeciwpożarowej, zwiększenia dozoru w dniach wolnych od pracy oraz w okresach nasilenia zagrożenia pożarowego,
   5) dopilnowuje, aby przy projektowaniu nowych obiektów, urządzeń i instalacji, modernizacji i intensyfikacji istniejących, jak również przy wprowadzaniu nowych rodzajów produkcji i zmian procesów technologiczno-produkcyjnych były uwzględniane i realizowane wymogi bezpieczeństwa pożarowego,
   6) sprawdza wykonanie zarządzeń pokontrolnych wydanych przez dyrektora (kierownika) na podstawie jej wniosków,
   7) opracowuje plany obrony obiektów,
   8) opiniuje instrukcje i regulaminy ppoż. dla poszczególnych stanowisk pracy,

9) może sprawdzać gotowość bojową zakładowej straży pożarnej i pogotowia przeciwpożarowego.

4. Zakres czynności komisji może być w zależności od potrzeb lokalnych poszerzony przez dyrektora (kierownika) przedsiębiorstwa (zakładu).

J. Tryb powoływania i zakres obowiązków referenta i kierownika ochrony przeciwpożarowej zakładu.

1. Referenta ochrony przeciwpożarowej wyznacza dyrektor (kierownik) przedsiębiorstwa (zakładu) spośród pracowników służby technicznej lub innej odpowiedniej służby zakładu.
2. Referent ochrony przeciwpożarowej pełni swe obowiązki nieetatowo i w zakresie swej działalności podlega bezpośrednio dyrektorowi (kierownikowi) przedsiębiorstwa (zakładu) lub jednemu z jego zastępców.
3. Jeżeli stosownie do przepisów szczególnych ustalono etat kierownika ochrony przeciwpożarowej, zamiast referenta może być zatrudniony zawodowo członek Korpusu Technicznego Pożarnictwa jako kierownik ochrony przeciwpożarowej.
4. Etatowego kierownika ochrony przeciwpożarowej powołuje dyrektor (kierownik) przedsiębiorstwa (zakładu) po uzgodnieniu kandydatury z terenowo właściwym komendantem straży pożarnych.
5. Fachowy nadzór nad działalnością referenta względnie kierownika ochrony przeciwpożarowej sprawuje właściwa komenda straży pożarnych.
6. W zakładach posiadających ochotniczą, obowiązkową lub zawodową straż pożarną obowiązki referenta pełni naczelnik ochotniczej (obowiązkowej) straży pożarnej a obowiązki kierownika — komendant zawodowej straży pożarnej.
7. Do zadań referenta ochrony ppożarowej należy:
   1) czuwanie nad przestrzeganiem przez pracowników zakładu przepisów przeciwpożarowych,
   2) sprawdzenie gotowości sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych na terenie zakładu oraz prawidłowego ich rozmieszczenia,
   3) prowadzenie działalności uświadamiającej w zakresie ochrony ppożarowej wśród załogi zakładu oraz szkolenia pożarnicze członków ochotniczej (obowiązkowej) straży pożarnej,
   4) zgłaszanie kierownictwu zakładu spostrzeżeń i wniosków dotyczących stanu, potrzeb i ulepszeń ochrony ppożarowej zakładu,
   5) opracowywanie niezbędnych sprawozdań, statystyki i innych materiałów w sprawach zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładu,
   6) prowadzenie wszelkiej dokumentacji związanej z ochroną ppożarową zakładu.
8. Do zadań kierownika ochrony przeciwpożarowej — niezależnie od czynności określonych w ust. 7 — należy:
   1) kierowanie akcją ratowniczą w czasie pożaru i innych klęsk żywiołowych oraz katastrof stosownie do istniejących w tych sprawach przepisów,
   2) współpraca z terenowo właściwą komendą straży pożarnych celem usprawnienia stanu ochrony przeciwpożarowej danego zakładu.
   3) organizowanie w porozumieniu z terenowo-właściwą komendą straży pożarnych ćwiczeń bojowych na terenie zakładu przy udziale zakładowej i terenowych straży pożarnych,
   4) udział w konferencjach, naradach i komisjach dotyczących ochrony przeciwpożarowej zakładu,
   5) przygotowanie zakładu do wykonywania zadań TOPL w zakresie dotyczącym ochrony przeciwpożarowej.

Zakres obowiązków kierownika może być zmieniony odpowiednio do specyfiki zakładu pracy i wynikających stąd potrzeb ochrony przeciwpożarowej.

K. Straże Pożarne.

1) Dla prowadzenia prewencji przeciwpożarowej oraz akcji ratowniczej w czasie pożarów i innych klęsk żywiołowych oraz katastrof, mogą być w niektórych zakładach resortu utworzone ochotnicze, obowiązkowe względnie zawodowe straże pożarne.
2) Zasady i tryb powoływania straży pożarnych w zakładach, etaty osobowe i sprzętu oraz organizację wewnętrzną i zakres działania tych straży określają odrębne przepisy.
3. Straże pożarne w zakładach podlegają w zakresie administracyjnym zastępcy dyrektora d/s technicznych, zaś w zakresie fachowym i służby operacyjno-bojowej są podporządkowane właściwym terenowo komendom straży pożarnych.

II. Instytuty naukowo-badawcze, pracownie naukowe, laboratoria i zakłady badawcze, biura projektowe.

1. Dyrektorzy instytutów naukowo-badawczych, pracowni naukowych, laboratoriów i zakładów badawczych niezależnie od stosowania postanowień niniejszych wytycznych oraz innych przepisów ppożarowych w dostosowaniu do warunków lokalnych, powinni:
   a) przy prowadzeniu prac badawczych uwzględniać wymagania bezpieczeństwa pożarowego, jak wrażliwość na temperatury, właściwości fizyko-chemiczne itp.,
   b) uzyskane w tym zakresie wyniki przekazywać Komendzie Głównej Straży Pożarnych oraz współpracującym Biurom Projektów.
2. Biura projektowe powinny:
   a) przy wykonywaniu projektów uwzględniać potrzeby bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
   b) przy opracowywaniu dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla obiektów przemysłowych, komunikacyjnych i użyteczności publicznej sporządzać aneksy ochrony przeciwpożarowej, uwzględniające wymagania bezpieczeństwa przeciwpożarowego w za-

kresie technologicznym, lokalizacyjnym, budowlano-konstrukcyjnym i instalacyjnym.

c) posiadać uprawnionego przez Komendę Główną Straży Pożarnych rzeczoznawcę do spraw ochrony przeciwpożarowej dla dokonywania w trybie roboczym konsultacji opracowywanych projektów.

III. Nadzór

A. Centrale i Zjednoczenia

1. Centrale i Zjednoczenia resortu w ramach bezpośredniego nadzoru mają obowiązek:
   a) stworzenia należytych warunków dla przeciwpożarowego zabezpieczenia majątku i prawidłowej działalności ochrony ppożarowej w nadzorowanych jednostkach organizacyjnych,
   b) zapewnienia w planach i budżetach środków finansowych i materiałowych niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania ochrony przeciwpożarowej w jednostkach organizacyjnych zjednoczenia,
   c) prowadzenia nadzoru nad wykonawstwem zadań, planów i budżetu w zakresie ochrony przeciwpożarowej, zgodnie z obowiązującymi w tej mierze przepisami,
   d) powodowania wprowadzenia w życie wytycznych Komendy Głównej Straży Pożarnych, dotyczących całokształtu ochrony przeciwpożarowej w przemyśle,
   e) uzgadniania z Komendą Główną Straży Pożarnych projektów zarządzeń i wszelkich aktów normatywnych dotyczących ochrony przeciwpożarowej.
2. Organa kontrolne central i zjednoczeń resortu powinny w ramach przeprowadzanych czynności inspekcyjno-rewizyjnych sprawdzać wykonanie zarządzeń wydanych w sprawach ochrony przeciwpożarowej.
3. W centralach i zjednoczeniach resortu sprawy z zakresu ochrony przeciwpożarowej powinny być w miarę możliwości przydzielone jednemu pracownikowi w celu koordynacji i utrzymywania kontaktu z właściwymi komendami straży pożarnych.

B. Centrala Ministerstwa.

1. W Centrali Ministerstwa załatwianie spraw związanych z ochroną przeciwpożarową w nadzorowanych przemysłach należy do kompetencyjnie właściwych Departamentów, a w szczególności:
   1) sprawy organizacji, etatów i funduszu płac służb ochrony przeciwpożarowej — do Departamentu Organizacji, Zatrudnienia i Płac,
   2) sprawy inwestycji i kapitalnych remontów w zakresie dotyczącym ochrony przeciwpożarowej — do Departamentu Inwestycji,
   3) sprawy techniczno-produkcyjne oraz problemy bhp związane z ochroną przeciwpożarową — do Departamentu Techniki,
   4) sprawy nadzoru nad zaopatrzeniem w sprzęt przeciwpożarowy i odzież ochronną przeciwpożarową — do Departamentu Zaopatrzenia i Zbytu,
   5) sprawy nadzoru nad prawidłowym funkcjonowaniem ubezpieczeń oraz udział w podejmowaniu akcji prewencyjnych w zakresie szkód losowych przez Państwowy Zakład Ubezpieczeń oraz centrale i zjednoczenia resortu — do Departamentu Finansowo-Księgowego.
2. Departamenty, wymienione w ust. 1 mają ponadto obowiązek:
   1) rozpatrywania postulatów i wniosków zgłaszanych przez centrale i zjednoczenia a związanych z ochroną przeciwpożarową, w zakresie wymienionym w ust, 1, zgodnie z podziałem kompetencji,
   2) uzgadniania z Komedną Główną Straży Pożarnych projektów aktów normatywnych dotyczących spraw związanych z ochroną przeciwpożarową,
   3) utrzymywania współpracy z Komendą Główną Straży Pożarnych względnie z właściwymi terenowo wojewódzkimi (miejskimi w miastach wyłączonych z województw) komendami straży pożarnych, zależnie od właściwości rzeczowej i wynikających potrzeb.

IV. Zabezpieczenie przeciwpożarowe w budynkach Centrali Ministerstwa oraz central i zjednoczeń resortu.

1. Sprawy związane z zabezpieczeniem przeciwpożarowym w budynkach central i zjednoczeń resortu należą do central (zjednoczeń) administrujących tymi budynkami.
2. Sprawy związane z zabezpieczeniem przeciwpożarowym w budynku Centrali Ministerstwa należą do właściwości Biura Administracyjno-Gospodarczego.

28.

ZARZĄDZENIE Nr 168

MINISTRA HANDLU WEWNĘTRZNEGO

z dnia 16 listopada 1961 r.

w sprawie wytycznych dotyczących zabezpieczenia przeciwpożarowego majątku jednostek organizacyjnych resortu handlu wewnętrznego.

(Dz. Urz. M.H.W. Nr 40 poz. 117)

Na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się wytyczne w przedmiocie zabezpieczenia przeciwpożarowego majątku jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez Ministra Handlu Wewnętrznego stanowiące załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. 1. Kierownicy jednostek organizacyjnych resortu handlu wewnętrznego, tj. dyrektorzy zakładów, przedsiębiorstw, zjednoczeń, centralnych zarządów i central, jednostek naukowo-badawczych, a w Urzędzie Ministra Handlu Wewnętrznego — Dyrektor Zarządu Administracyjno-Gospodarczego zobowiązani są zabezpieczyć w planach i budżetach odpowiednie środki na ochronę przeciwpożarową, przestrzegać przepisów dot. ochrony przeciwpożarowej i zorganizować ochronę w myśl załączonych wytycznych.

2. Kierownicy jednostek organizacyjnych wymienionych w ust. 1, w których powołane są organy Terenowej Obrony Przeciwlotniczej (TOPL) ochronę przeciwpożarową w zakresie potrzeb TOPL zorganizują w porozumieniu z komendantami TOPL obiektów.

§ 3. Tracą moc:

— zarządzenie Nr 388 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 6 listopada 1954 r. w sprawie wykonania orzeczeń Wojewódzkich Komendantów Straży Pożarnych o ustalaniu zakładowej służby ochrony przeciwpożarowej;

— zarządzenie Nr 462 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 18 grudnia 1954 r. w sprawie organizacji służby ochrony przeciwpożarowej i zakresu działania jej komórek w resorcie handlu wewnętrznego;

— zarządzenie Nr 43 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 11 marca 1955 r. o zmianie zarządzenia w sprawie organizacji służby ochrony przeciwpożarowej i zakresu działania jej komórek w resorcie handlu wewnętrznego;

— zarządzenie Nr 76 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 9 kwietnia 1955 r. w sprawie wzmożenia bezpieczeństwa pożarowego w zakładach pracy:

— zarządzenie Nr 118 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 9 maja 1955 r. w sprawie trybu uzgadniania planów budowy, przebudowy i remontów pod względem bezpieczeństwa pożarowego;

— zarządzenie Nr 104 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 2 marca 1956 r. w sprawie podniesienia bezpieczeństwa pożarowego w obiektach jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Handlu Wewnętrznego.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Minister Handlu Wewnętrznego:
M. Lesz

W porozumieniu:

Minister Spraw Wewnętrznych:
wz. Z. Sznek

Załącznik do zarządzenia Nr 168
Ministra Handlu Wewnętrznego
z dnia 16 listopada 1961 r.

WYTYCZNE

w przedmiocie przeciwpożarowego zabezpieczenia majątku jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez Ministra Handlu Wewnętrznego

Postanowienia wstępne

1. Stosownie do art. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120) wszystkie organy administracji państwowej, jednostki gospodarki uspołecznionej, instytucje oraz organizacje społeczne i zawodowe, jak również osoby fizyczne i prawne są obowiązane brać udział w zapobieganiu pożarom i ich zwalczaniu na zasadach określonych w wymienionej wyżej ustawie.

2. Kierownicy wszystkich zakładów pracy (jednostek organizacyjnych, komórek operatywno-wykonawczych wchodzących w skład jednostek organizacyjnych itp.) — w związku z art. 3 w/w ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej obowiązani są do zabezpieczenia przeciwpożarowego kierowanych przez nich jednostek (zakładów pracy), a w szczególności do:

1) zapewnienia odpowiednich warunków dla ochrony przeciwpożarowej w zakładzie pracy w zakresie bezpieczeństwa osobistego ludzi, wyma-

gań budowlanych, instalacyjnych, technologicznych i innych,
2) zaopatrzenia zakładu pracy w odpowiednie urządzenia przeciwpożarowe zgodnie z obowiązującymi przepisami,
3) zaznajamiania załóg pracowniczych z instrukcjami i regulaminami przeciwpożarowymi oraz czuwania nad ich przestrzeganiem,
4) wykonywania zarządzeń wydawanych w związku z kontrolą stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego na terenie zakładu.

I. Przeciwpożarowe zabezpieczenie zakładów pracy.

A. Obowiązki dyrektorów (kierowników) jednostek organizacyjnych resortu handlu wewnętrznego.

1. Dyrektorzy (kierownicy) zobowiązani są do zorganizowania, utrzymania i nadzorowania ochrony przeciwpożarowej w kierowanych przez nich jednostkach oraz wykonywania i przestrzegania obowiązujących zarządzeń i przepisów w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego. W szczególności dyrektorzy (kierownicy) zobowiązani są do:
   1) wydawania zarządzeń w kierunku właściwego zabezpieczenia przeciwpożarowego,
   2) realizowania zarządzeń i wniosków komend straży pożarnych dot. bezpieczeństwa pożarowego,
   3) nadzorowania przestrzegania przez pracowników obowiązujących przepisów przeciwpożarowych oraz wyciągania konsekwencji w stosunku do winnych nieprzestrzegania tych przepisów.
   4) wprowadzania do planów odpowiednich środków finansowych i materiałowych, niezbędnych dla utrzymania ochrony przeciwpożarowej na właściwym poziomie oraz kontrolowania właściwego i terminowego ich wykorzystania,
   5) uwzględniania w planach budowy, przebudowy i remontów obiektów przepisów przeciwpożarowych i współdziałania w tych sprawach z właściwymi komendami straży pożarnych,
   6) spowodowania opracowania planów obrony przeciwpożarowej oraz dostosowania regulaminów i instrukcji przeciwpożarowych do potrzeb zakładów, szczególnie dla oddziałów i stanowisk pożarowo niebezpiecznych,
   7) rozpatrywania na naradach stanu bezpieczeństwa pożarowego zakładu oraz realizowania podjętych wniosków,
   8) dopilnowania przeszkolenia przeciwpożarowego pracowników zakładu:
      a) w zakresie wstępnym, nowoprzyjmowanych pracowników,
      b) w zakresie informacyjnym wszystkich pracowników,
      oraz prowadzenia propagandy w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
   9) zaopatrzenia zakładów w sprzęt i urządzenia gaśnicze oraz środki alarmowe,
   10) podejmowania wszelkich innych poczynań zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpożarowego zakładu.
2. Dla realizacji zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej dyrektorzy (kierownicy):
   1) wyznaczają nieetatowego referenta ochrony przeciwpożarowej, wzgl. kierownika ochrony przeciwpożarowej,
   2) powołują komisję pożarowo-techniczną oraz
   3) w zależności od wielkości i charakteru zakładu powołują przeciwpożarowe pogotowia oddziałowe, warsztatowe, halowe itp.,
3. W sprawach przeciwpożarowego zabezpieczenia zakładów, dyrektorzy (kierownicy) zakładów są zobowiązani współdziałać z terenowo właściwymi komendami straży pożarnych a w szczególności:
   1) uzgadniać z terenową komendą straży pożarnych projekty opracowanych planów obrony przeciwpożarowej, instrukcji przeciwpożarowych i instrukcji alarmowania.
   2) umożliwić strażom prowadzenie ćwiczeń bojowych na terenie zakładu, celem przygotowania ich do prowadzenia akcji gaśniczej w warunkach danego zakładu,
   3) uzgadniać plany przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego zakładu,
   4) uzgadniać inne poczynania w zakresie ochrony przeciwpożarowej i sposoby ich realizacji.

B. Obowiązki kierowników d/s technicznych i produkcyjnych, w przedsiębiorstwach (zakładach na wewn. pełnym rozrachunku) produkcyjnych i usługowych (tj. piekarniczych, gastronomicznych, remontowo-montażowych, transportowych, przemysłu jubilerskiego itp.),

1. Kierownicy działów, oddziałów, warsztatów, pracowni, magazynów oraz pozostali pracownicy nadzoru obowiązani są:
   1) znać obowiązujące przepisy przeciwpożarowe, a szczególnie dotyczące danego działu pracy, jak również kontrolować przestrzegania tych przepisów przez podległy personel,
   2) zaznajamiać pracowników z zagrożeniem pożarowym występującym w danym dziale pracy, sposobami przeciwdziałania temu zagrożeniu, rozmieszczeniem sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych oraz postępowaniem w przypadku powstania pożaru,
   3) dopilnować przeszkolenia przeciwpożarowego pracowników,
   4) usuwać dostrzeżone lub wskazane niedociągnięcia mogące spowodować pożar i zgłaszać je właściwemu przełożonemu,
   5) występować do przełożonego z wnioskami o ukaranie winnych, spowodowania zaniedbań, stwarzających możliwość powstania pożaru lub jego rozprzestrzeniania się,
   6) organizować pogotowia przeciwpożarowe i dopilnować stałej ich aktywności,

7) współpracować z komisją pożarowo-techniczną i referentem względnie kierownikiem ochrony ppoż. oraz przedkładać im wnioski w kierunku usprawnienia bezpieczeństwa pożarowego poszczególnych stanowisk pracy.

C. Obowiązki kierowników administracyjno-gospodarczych.

1. Kierownicy administracyjno-gospodarczy we wszystkich jednostkach organizacyjnych są odpowiedzialni za stan bezpieczeństwa pożarowego budynków i pomieszczeń (biurowych, magazynowych, sklepowych itp.).

2. Do zakresu ich obowiązków należy w szczególności:

1) utrzymanie budynków i pomieszczeń w należytym stanie pod względem bezpieczeństwa pożarowego w myśl obowiązujących w tym zakresie przepisów i instrukcji,

2) wyposażenie pomieszczeń w podręczny sprzęt przeciwpożarowy i środki gaśnicze oraz dopilnowanie konserwacji tego sprzętu,

3) zaopatrzenie poszczególnych pomieszczeń w instrukcje przeciwpożarowe oraz instrukcje alarmowania straży pożarnej,

4) kontrolowanie przestrzegania przepisów i instrukcji przeciwpożarowych a w przypadku stwierdzenia wykroczeń w tym zakresie występowanie do kierownictwa z wnioskiem o ukaranie winnych,

5) w przypadku, jeżeli jednostka organizacyjna jest właścicielem, użytkownikiem albo zarządza nieruchomością kierownicy administracyjno-gospodarczy są zobowiązani, ponadto do wykonania postanowień art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120).

D. Obowiązki służby dozorowania:

1. Dozorcy (stróże nocni) są obowiązani:

a) kontrolować miejsca pożarowo niebezpieczne, według zasad określonych wewnętrzną instrukcją,

b) znać lokalizację punktów przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego oraz środków alarmowania,

c) znać sposób ogłaszania alarmu pożarowego i wzywania straży pożarnej,

d) w przypadku pożaru ogłosić alarm, z równoczesnym spowodowaniem wezwania straży pożarnej oraz przystąpić do gaszenia dostępnymi środkami.

Po przybyciu straży wskazać miejsce pożaru, sposób dojazdu, punkty czerpania wody i najbliższe telefony.

2. Portierzy są obowiązani:

a) znać dokładnie instrukcję alarmową oraz sposoby użycia środków alarmowych,

b) z chwilą przybycia pomocy z zewnątrz otworzyć bramę i wskazać drogę dojazdu do miejsca pożaru.

3. Osoby wyznaczone do przeprowadzania kontroli są obowiązane:

a) przeprowadzać kontrolę według zasad określonych przepisami wewnętrznymi,

b) składać dyrektorowi (kierownikowi) sprawozdania pisemne z wyników kontroli.

4. Straż ochrony obiektów współdziała w bezpieczeństwie pożarowym zakładu na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

E. Obowiązki pozostałych pracowników:

1. Wszyscy pozostali pracownicy są obowiązani:

a) dbać o właściwy stan bezpieczeństwa pożarowego w zakładzie, a szczególnie na swoim stanowisku pracy,

b) znać i przestrzegać instrukcje przeciwpożarowe, sposoby alarmowania straży pożarnej oraz użytkowania podręcznego sprzętu i środków gaśniczych,

c) usuwać niezwłocznie stwierdzone przyczyny mogące spowodować pożar oraz zgłaszać o tym właściwemu przełożonemu,

d) pełnić służbę w przeciwpożarowych pogotowiach, o ile zostali do nich włączeni,

e) odbyć przeszkolenie przeciwpożarowe,

f) brać udział w akcjach ratowniczych w przypadku pożaru lub innej klęski żywiołowej, bądź katastrofy, w myśl poleceń kierownika akcji ratowniczej.

F. Pogotowia przeciwpożarowe:

1. W większych przedsiębiorstwach handlu detalicznego i hurtowego, jak również w zakładach produkcyjnych i usługowych (gastronomicznych, piekarniczych, remontowo-montażowych, transportowych i przemysłu jubilerskiego) — powinny być tworzone spośród pracowników dla działów, warsztatów, magazynów itp. (dla poszczególnych zmian pracy) pogotowia przeciwpożarowe.

2. Celem pogotowia jest utrzymanie bezpieczeństwa pożarowego na właściwym poziomie oraz gaszenie pożarów w zarodku.

3. Schemat organizacyjny oraz zakres obowiązków pogotowia:

Zmiana produkcyjna (pracy). Imiona i nazwiska	Funkcja	**Obowiązki pogotowia** w zakresie zapobiegania pożarom	w wypadku wybuchu pożaru
1	2	3	4
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	pogotowia Dowódca	Współpracuje z kierownikiem działu w sprawach ochrony przeciwpożarowej, a szczególnie dba o przestrzeganie regulaminów i instrukcji ppoż. jest odpowiedzialny za czynności członków pogotowia, sprawdza przydatność sprzętu poż.	Do czasu przybycia straży pożarnej kieruje akcją gaśniczą.
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Z-ca Dowódcy Pogotowia	Wspólnie z dowódcą pogotowia pilnuje przestrzegania przepisów ppoż. przy produkcji.	Bierze udział w akcji gaśniczej.
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Pomocnik 1	Po skończeniu pracy sprawdza czy elektryczność we wszystkich instalacjach została wyłączona, czy ogień w piecach wygaszono, czy miejsca pracy pozostawiono w należytym porządku, bada gotowość sprzętu przeciwpożarowego.	
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	(łącznik) Pomocnik 2	Pilnuje, aby dostęp do sprzętu nie był zatarasowany.	Zawiadamia o powstaniu pożaru jednostkę straży pożarnej w......... Nr tel. .... Z chwilą przybycia straży jest jej pilotem.

Uwaga: skład ilościowy pogotowia (rubryka 2) możebyć zwiększony w zależności od potrzeb lokalnych. Ilość i rozmieszczenie sprzętu ppoż. w pomieszczeniach rejonu działania przeciwpożarowego pogotowia (podać rodzaj, ilość oraz rozmieszczenie sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych.

G. **Organizacja i zakres działania komisji pożarowo-technicznej.**

1. We wszystkich przedsiębiorstwach niezależnie od powołania pogotowia przeciwpożarowego w myśl wytycznych w pkt. F dyrektorzy przedsiębiorstw (kierownicy zakładów na wewnętrznym pełnym rozrachunku) powołują Komisję pożarowo-techniczną jako organ pomocniczy dla rozwiązywania problemów techniczno-pożarowych i przeprowadzania przeglądów przeciwpożarowych w obiektach danego przedsiębiorstwa (zakładu).
2. W skład komisji wchodzą:
   a) w przedsiębiorstwach produkcyjnych, transportowych, gastronomicznych, remont-montaż. i techniczno-handlowych resortu handlu wewnętrznego:
   Przewodniczący: zastępca dyrektora d/s technicznych lub produkcyjnych, a jeśli w przedsiębiorstwie nie ma stanowiska z-cy dyrektora — wyznaczony przez dyrektora pracownik.
   Członkowie:
   główny technolog
   główny mechanik
   główny energetyk
   kierownik działu inwestycyjnego
   referent (kierownik) ochrony ppoż.
   starszy inżynier bhp
   przedstawiciel rady zakładowej wzgl. robotniczej,
   b) w pozostałych przedsiębiorstwach:
   Przewodniczący: — Z-ca dyrektora a jeśli w przedsiębiorstwach nie ma stanowiska z-cy dyrektora — wyznaczony przez dyrektora pracownik,
   Członkowie:
   — kierownik działu administracyjnego
   technik bhp
   referent ppoż.
   przedstawiciel rady zakładowej.
   Skład komisji może być zwiększony względnie zmniejszony w zależności od charakteru i potrzeb zakładu.
3. Komisja zbiera się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak jak dwa razy w roku, tj. w okresie wiosennym i jesiennym.
4. Komisja dokonuje kontroli wszystkich obiektów pod względem bezpieczeństwa pożarowego w zakresie:
   a) budowlanym, dróg ewakuacyjnych oraz dróg pożarowych,
   b) procesów technologiczno-produkcyjnych,
   c) urządzeń gaśniczych, alarmowych i zaopatrzenia wodnego.

5. Z dokonanych kontroli komisja sporządza protokół i opracowuje wnioski z podaniem sposobów usunięcia stwierdzonych braków i usterek oraz wprowadzenia usprawnień zmierzających do usunięcia przyczyn mogących spowodować pożar i jego rozprzestrzenienie się.
6. Przedkłada kierownictwu wnioski w zakresie usprawnienia organizacji ochrony przeciwpożarowej, zwiększenia dozoru w dniach wolnych od pracy oraz w okresach nasilenia zagrożenia pożarowego.
7. Dopilnowuje aby przy projektowaniu nowych obiektów, urządzeń i instalacji, modernizacji i intensyfikacji istniejących jak również przy wprowadzaniu nowych rodzajów produkcji i zmian procesów technologiczno-produkcyjnych były uwzględnione i realizowane wymogi bezpieczeństwa pożarowego.
8. Sprawdza wykonanie zarządzeń pokontrolnych wydanych przez dyrektora na podstawie jej wniosków.
9. Opracowuje plany obrony obiektów.
10. Ponadto komisja:
    a) opiniuje instrukcje i regulaminy ochrony przeciwpożarowej dla poszczególnych stanowisk pracy,
    b) może sprawdzać gotowość bojową przeciwpożarowych pogotowi.

    Zakres czynności komisji może być w zależności od potrzeb lokalnych poszerzony przez dyrektora przedsiębiorstwa (kierownika zakładu na wewnętrznym pełnym rozrachunku gospodarczym).

H. Tryb powoływania i zakres obowiązków referenta i kierownika ochrony przeciwpożarowej zakładu:

1. Dla bezpośredniego prowadzenia spraw ochrony przeciwpożarowej dyrektorzy przedsiębiorstw (kierownicy zakładów na wewnętrznym pełnym rozrachunku gospodarczym) wyznaczają spośród pracowników służby technicznej (w przedsiębiorstwach produkcyjno-usługowych) lub administracyjno-gospodarczej (w przedsiębiorstwach handlowych) — referenta ochrony przeciwpożarowej.
2. Referent d/s ochrony przeciwpożarowej pełni swe obowiązki obok innych obowiązków służbowych i w zakresie spraw przeciwpożarowych podlega bezpośrednio dyrektorowi (kierownikowi) lub wyznaczonemu przez dyrektora, z-cy dyrektora (kierownika).
3. W przypadkach ekonomicznie i organizacyjnie uzasadnionych (np. w przedsiębiorstwach wzgl. zakładach małych o skoncentrowanej szczupłej sieci komórek operatywno-wykonawczych itp.) obowiązki określone w pkt. 6 dyrektor (kierownik) może powierzyć do bezpośredniego prowadzenia kierownikowi administracyjno-gospodarczemu.
4. Ze względu na szczególne potrzeby ochrony przeciwpożarowej może być zamiast referenta powołany etatowy kierownik ochrony przeciwpożarowej zakładu w trybie ustalonym odrębnymi przepisami.

    Kierownikiem ochrony przeciwpożarowej może być tylko członek Korpusu Technicznego Pożarnictwa.
5. Fachowy nadzór nad działalnością referenta względnie kierownika ochrony przeciwpożarowej sprawuje właściwa komenda straży pożarnych.
6. Do zadań referenta ochrony przeciwpożarowej należy:
    1) czuwanie nad przestrzeganiem przez pracowników zakładu przepisów przeciwpożarowych,
    2) sprawdzanie gotowości sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych na terenie zakładu, prawidłowego ich rozmieszczenia oraz ewidencji urządzeń i sprzętu przeciwpożarowego,
    3) prowadzenie działalności uświadamiającej w zakresie ochrony przeciwpożarowej wśród załogi zakładu oraz szkolenia pożarniczego członków ochotniczej (obowiązkowej) straży pożarnej,
    4) zgłaszanie kierownictwu zakładu spostrzeżeń i wniosków dotyczących stanu, potrzeb i ulepszeń ochrony przeciwpożarowej zakładu,
    5) opracowywanie niezbędnych sprawozdań, statystyki i innych materiałów w sprawach zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładu,
    6) prowadzenie wszelkiej dokumentacji związanej z ochroną przeciwpożarową zakładu.
7. Do zadań kierownika ochrony przeciwpożarowej należy:

    Niezależnie od czynności określonych w ust. 6:
    1) kierowanie akcją ratowniczą w czasie pożaru i innych klęsk żywiołowych oraz katastrof stosownie do istniejących w tych sprawach przepisów,
    2) współpraca z terenowo właściwą komendą straży pożarnych celem usprawnienia stanu ochrony przeciwpożarowej danego zakładu,
    3) organizowanie w porozumieniu z terenowo-właściwą komendą straży pożarnych ćwiczeń bojowych na terenie zakładu przy udziale zakładowej i terenowej straży pożarnych,
    4) udział w konferencjach, naradach i komisjach dotyczących ochrony przeciwpożarowej zakładu,
    5) przygotowanie zakładu do ochrony przeciwpożarowej w porozumieniu z komendantem TOPL.

    Zakres obowiązków kierownika może być zmieniony odpowiednio do specyfiki zakładu pracy i wynikających stąd potrzeb ochrony przeciwpożarowej.

II. STRAŻE POŻARNE

1. Zasady powoływania straży pożarnych w zakładach, etaty osobowe i sprzęt oraz organizację wewnętrzną i zakres działania tych straży określają odrębne przepisy.
2. Straże pożarne w zakładach podlegają pod względem administracyjnym zast. dyrektora d/s technicznych, pod względem fachowym

i służby operacyjno-bojowej są podporządkowane właściwym terenowo komendom straży pożarnych.

III. NADZÓR

A. Zjednoczenia, centralne zarządy, centrale.

1. Zjednoczenia (jednostki równorzędne) w ramach bezpośredniego nadzoru mają obowiązek:
   a) stworzyć należyte warunki dla przeciwpożarowego zabezpieczenia majątku i prawidłowej działalności ochrony przeciwpożarowej w zgrupowanych jednostkach organizacyjnych,
   b) zapewnić w planach i budżetach środki finansowe i materiałowe niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania ochrony przeciwpożarowej w jednostkach organizacyjnych zjednoczenia,
   c) prowadzić nadzór nad wykonawstwem zadań planów i budżetów w zakresie ochrony przeciwpożarowej zgodnie z przepisami,
2. Organa kontrolne zjednoczeń w ramach przeprowadzonych czynności inspekcyjno-rewizyjnych mają obowiązek sprawdzać wykonawstwo wydanych zarządzeń w sprawach ochrony przeciwpożarowej.

B. Dyrektorzy zjednoczeń, central i centralnych zarządów powinni wyznaczyć spośród personelu inżynieryjno-technicznego względnie administracyjno-gospodarczego pracownika, do obowiązków którego należałoby:

1) koordynowanie zadań i prowadzenie spraw związanych z ochroną przeciwpożarową,
2) powodowanie wprowadzenia w życie wytycznych Komendy Głównej Straży Pożarnych dotyczących całokształtu ochrony przeciwpożarowej w danym pionie,
3) uzgadnianie z Komendą Główną Straży Pożarnych projektów zarządzeń i wszelkich aktów normatywnych w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
4) utrzymywanie współpracy z Komendą Główną Straży Pożarnych względnie z właściwymi terenowo wojewódzkimi (miast wyłączonych z woj.) komendami straży pożarnych, zależnie od właściwości rzeczowej i wynikających potrzeb.

C. Urząd Ministra.

Dyrektorzy departamentów i komórek równorzędnych są zobowiązani:

a) rozpatrywać i uwzględniać postulaty dotyczące przeciwpożarowego zabezpieczenia majątku i prawidłowej działalności ochrony przeciwpożarowej w resorcie,
b) postulaty, o których mowa w punkcie a) oraz wydawane akty normatywne i inne mające związek z ochroną przeciwpożarową uzgadniać z Komendą Główną Straży Pożarnych,
c) prowadzić nadzór nad wykonawstwem zadań, planów i budżetu w zakresie ochrony przeciwpożarowej zgodnie z przepisami.

D. Sprawy związane z ochroną przeciwpożarową w gmachu Ministerstwa Handlu Wewnętrznego prowadzi Zarząd Administracyjno-Gospodarczy MHW.

28.

ZARZĄDZENIE NR 24
MINISTRA ROLNICTWA

z dnia 22 stycznia 1962 r.

w sprawie wytycznych dotyczących zabezpieczenia przeciwpożarowego majątku jednostek organizacyjnych resortu rolnictwa

(Dz. Urz. M. R. Nr 4 poz. 14)

Na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120) w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych zarządza się, co następuje:

§ 1. Zasady i tryb postępowania jednostek organizacyjnych resortu rolnictwa w zakresie ochrony przeciwpożarowej, ustalają wytyczne stanowiące załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. 1. Zobowiązuję dyrektorów (kierowników jednostek organizacyjnych resortu rolnictwa — do bezwzględnego stosowania i przestrzegania wytycznych, o których mowa w § 1.

2. Polecam dyrektorom (kierownikom) jednostek organizacyjnych resortu rolnictwa i ich komórek wewnętrznych do dopilnowania przestrzegania w podległych i nadzorowanych zakładach ścisłego wykonywania wskazań zawartych w wytycznych.

§ 3. Zarządzenia i odpowiednie instrukcje regulujące zagadnienia ochrony przeciwpożarowej w zależności od potrzeb zwiększenia nadzoru i zabezpieczenia przeciwpożarowego w zakładach pracy, powinny być wydawane w porozumieniu z terenowo właściwymi komendami straży pożarnych.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Minister Rolnictwa:
wz. *K. Pawłowski*

Załącznik do zarządzenia Nr 24 Ministra Rolnictwa z dnia 22 stycznia 1962 r.

WYTYCZNE

dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego majątku jednostek organizacyjnych resortu rolnictwa

I. Postanowienia wstępne

1. Dyrektorzy (kierownicy) jednostek organizacyjnych resortu rolnictwa i ich komórek organizacyjnych oraz wszyscy pracownicy tych jednostek — bez względu na zajmowane stanowisko — zobowiązani są do współdziałania w przeciwpożarowym zabezpieczeniu zakładów pracy oraz postępowania w myśl wskazówek zapobiegawczych zawartych w broszurze nr 4 „Biblioteczki Technika B.H.P.” — wydanej przez Ministerstwo Rolnictwa w 1961 r.

2. Ilekroć mowa w niniejszypch wytycznych o zakładach pracy, należy przez to rozumieć również gospodarstwa rolne użytkowane przez jednostki organizacyjne resortu rolnictwa.

II. Przeciwpożarowe zabezpieczenie zakładu pracy

A. Obowiązki dyrektora (kierownika) zakładu pracy

1. Dyrektor (kierownik) zakładu pracy zobowiązany jest odpowiednio zabezpieczyć powierzony mu majątek państwowy przed pożarami, a w szczególności:

1) ustalać potrzeby w zakresie przeciwpożarowym i zabezpieczać każdorazowo środki w planie inwestycyjnym i gospodarczo-finansowym do ich realizacji, uwzględniając wnioski organów ochrony przeciwpożarowej i obowiązujące normy podane w powołanej na wstępie broszurze Nr 4,

2) przedkładać jednostce nadrzędnej odpowiednie wnioski inwestycyjne konieczne do realizacji planów poprawy zabezpieczenia przeciwpożarowego w zakładzie pracy,

3) przestrzegać właściwego i terminowego wykorzystania zaplanowanych środków na poprawę ochrony przeciwpożarowej,

4) terminowo wykonywać polecenia organów ochrony przeciwpożarowej i władz nadrzędnych oraz dopilnować wykonania poleceń wydanych referentowi ochrony przeciwpożarowej, magazynierowi itp. w sprawie bezpieczeństwa przeciwpożarowego zakładu pracy,

5) dopilnować przestrzegania przez pracowników obowiązujących przepisów przeciwpożarowych, wyciągać konsekwencje w stosunku do osób niestosujących się do przepisów oraz niezachowujących należytej ostrożności,

6) opracować w porozumieniu z terenowo właściwą komendą straży pożarnych plan zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładu, dostosować zakładowy regulamin i wewnętrzne instrukcje przeciwpożarowe do potrzeb i wymogów obiektów, (oddziałów) budynków, stanowisk pracy itp.,

7) zaopatrzyć traktory nie zabezpieczone fabrycznie przed wyrzucaniem iskier i lokomobile w odpowiednie urządzenia odiskierne, zatwierdzone do użytku przez organa ochrony przeciwpożarowej i nadzorować konserwowanie tych urządzeń,

8) roztoczyć opiekę nad dziećmi poprzez ewentualne zorganizowanie przedszkola, dziecińca, ogródka jordanowskiego itp. z równoczesnym wydaniem polecenia, zabraniającego przebywania dzieci bez opieki starszych na terenie podwórza i w budynkach gospodarskich zakładu pracy,

9) prowadzić przy udziale organów ochrony przeciwpożarowej szkolenie pracowników w zakresie zachowania bezpieczeństwa przeciwpożarowego w zakładzie pracy, w ramach 8 godzinnego instruktażu oraz osobiście lub przez referenta ochrony przeciwpożarowej:

a) szkolenie wstępne dla nowoprzyjętych do pracy pracowników,

b) okresowe — dla brygad lub całej załogi — przed każdą pracą kampanijną jak: żniwa, omłoty itp. oraz każdorazowo w okresie wiosennym,

10) przeprowadzać osobiście lub przez wyznaczonego pracownika (referenta ochrony przeciwpożarowej) kontrolę pracy stróży nocnych co najmniej dwa razy w tygodniu,

11) omawiać na zebaniach produkcyjnych załogi stan ochrony przeciwpożarowej zakładu pracy (łącznie z zagadnieniami produkcyjnymi) oraz stopień realizacji podjętych przez samorząd robotniczy zobowiązań i uchwał w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego,

12) podejmować wszelkie inne środki poza wymienionymi w pkt. 1—11 zmierzające do zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpożarowego zakładu pracy jak: popularyzowanie zagadnień przeciwpożarowych przez wywieszanie plakatów, instrukcji wewnątrz zakładowych wywieszek, organizowanie pokazów itp.,

13) kontrolować przed rozpoczęciem omłotów lub składowania plonów stan zabezpieczenia przeciwpożarowego stodół i miejsc składowania oraz agregatów maszyn i urządzeń używanych do pracy.

2. Dyrektor (kierownik) zakładu pracy powierzy prowadzenie spraw przeciwpożarowych jednemu z pracowników — poza jego normalnymi obowiązkami, który powinien być przeszkolony na specjalnym kursie dla nieetatowych referentów ochrony przeciwpożarowej, organizowanym przez wojewódzką komendę straży pożarnych.

3. W zależności od wielkości i charakteru zakładu pracy, liczebności załogi i potrzeb, dyrektor (kierownik) zakładu pracy:

1) powoła przeciwpożarowe pogotowie (oddziałowe, warsztatowe, halowe, podwórzowe itp.),

2) zorganizuje w porozumieniu z organami ochrony przeciwpożarowej ochotniczą straż pożarną, lub powoła straż obowiązkową, stosownie do zasad określonych odrębnymi przepisami,

3) zapewni odpowiednie warunki dla działalności i rozwoju ochotniczej (obowiązkowej) straży pożarnej poprzez:

a) zapewnienie odpowiedniego pomieszczenia,

b) udzielanie pomocy finansowej, materiałowej oraz poparcia moralnego,

c) zaopatrzenie w sprzęt przeciwpożarowy i materiały pędne,

d) zapewnienie środków lokomocji do przewozu sprzętu i ludzi,

e) umożliwienie prowadzenia ćwiczeń na terenie zakładu pracy,

f) udzielenie wszelkiej pomocy zgodnie z wymogami organów ochrony przeciwpożarowej i władz nadrzędnych.

4. W przeciwpożarowym zabezpieczeniu zakładu pracy dyrektor (kierownik) zakładu pracy obowiązany jest nawiązać ścisłą współpracę z terenowo właściwą komendą straży pożarnych, z którą powinien uzgadniać:

1) projekty planów ochrony przeciwpożarowej zakładu pracy,

2) projekty wewnętrznych instrukcji przeciwpożarowych,

3) plany przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego zakładu pracy,

4) sposoby alarmowania na wypadek pożaru,

5) wszelkie ważniejsze poczynania w zakresie poprawy ochrony przeciwpożarowej i sposoby ich reazacji.

5. Dyrektor (kierownik) zakładu pracy powinien ustalić w zakładowym regulaminie pracy szczegółowe obowiązki pracowników oraz sankcje za nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa przeciwpożarowego w zakładzie pracy w myśl opracowanego przez Ministerstwo Rolnictwa załącznika do regulaminu pracy.

6. Dyrektor (kierownik) zakładu pracy poza zadaniami, ustalonymi w ust. 1—5 powinien:

1) brać udział osobiście w odprawach i naradach organizowanych przez właściwe terenowo prezydia rad narodowych, w sprawach bezpieczeństwa przeciwpożarowego, względnie delegować w tym celu odpowiedzialnego pracownika,

2) przedkładać organom kontrolnym „książkę kontroli" i dopilnować, aby przeprowadzający kontrolę dokonali w niej wpisu w rubryce „spostrzeżenia i zalecenia",

3) w przypadku zwolnienia z pracy lub przeniesienia na nowe stanowisko dyrektora zakładu — powinien on przekazać protokólarnie swemu następcy wszelkie sprawy i dokumenty związane z zabezpieczeniem przeciwpożarowym zakładu pracy. Protokólarne przekazanie akt powinno się odbywać w obecności przedstawiciela jednostki nadrzędnej.

B. Obowiązki kierowników produkcyjnych, działów usługowych itp.

Kierownicy wydziałów, działów, oddziałów, warsztatów, hal remontowych, pracowni, magazynów, ferm, obór itp. oraz inni pracownicy nadzoru obowiązani są:

1) posiadać przeszkolenie przeciwpożarowe,

2) znać i przestrzegać przepisy przeciwpożarowe, a w szczególności przepisy dotyczące danego działu, jak również kontrolować ich przestrzeganie przez podległy im personel,

3) zaznajomić pracowników z zagrożeniem pożarowym występującym w danym dziale pracy, sposobami przeciwdziałania, rozmieszczeniem sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych oraz postępowaniem w przypadku powstania pożaru,

4) dopilnować przeszkolenia pracowników w zakresie przeciwpożarowego zabezpieczenia zakładu,

5) usuwać dostrzeżone lub wskazane przez robotników niedociągnięcia mogące spowodować pożar oraz zgłaszać o tym właściwemu przełożonemu lub referentowi ochrony przeciwpożarowej,

6) występować do przełożonego z wnioskami o ukaranie winnych zaniedbań przeciwpożarowych, które mogą spowodować powstania pożaru,

7) organizować i dopilnować stałej gotowości pogotowia przeciwpożarowego,

8) współpracować z referentem ochrony przeciwpożarowej i przedkładać mu wnioski usprawniające bezpieczeństwo przeciwpożarowe.

C. Obowiązki kierowników administracyjno-gospodarczych

1. Kierownicy administracyjno-gospodarczy we wszystkich jednostkach organizacyjnych są odpowiedzialni za stan bezpieczeństwa przeciwpożarowego budynków i pomieszczeń, którymi administrują.

2. Do zakresu obowiązków kierowników administracyjno-gospodarczych należy w szczególności:

1) utrzymanie budynków i pomieszczeń w należytym stanie pod względem bezpieczeństwa pożarowego,

2) wyposażenie pomieszczeń w sprzęt przeciwpożarowy i środki gaśnicze oraz dopilnowanie konserwacji tego sprzętu,

3) zaopatrzenie poszczególnych pomieszczeń w instrukcje przeciwpożarowe oraz instrukcje alarmowania straży pożarnej na wypadek pożaru,

4) kontrolowanie przestrzegania przepisów i instrukcji przeciwpożarowych przez pracowników i osoby przebywające w budynkach i pomieszczeniach, a w przypadku stwierdzenia wykroczeń w tym zakresie, występowanie do kierownictwa z wnioskami o ukaranie winnych.

D. Zasady powołania i obowiązki referenta ochrony przeciwpożarowej

1. Referenta ochrony przeciwpożarowej wyznacza dyrektor (kierownik) zakładu pracy spośród pracowników służby technicznej, lub innej odpowiedniej służby zakładu pracy.

2. Referent ochrony przeciwpożarowej pełni swe obowiązki nieetatowo, w zakresie swej działalności podlega bezpośrednio dyrektorowi (kierownikowi) zakładu pracy lub jego zastępcy. Za dodatkowo prowadzone prace powinien być nagradzany z kwot funduszu zakładowego.

3. Fachowy nadzór nad działalnością referenta ochrony przeciwpożarowej sprawuje terenowo właściwa komenda straży pożarnych.

4. W zakładach pracy posiadających ochotniczą (obowiązkową) straż pożarną, obowiązki referenta ochrony przeciwpożarowej powinien w zasadzie pełnić naczelnik tej straży.

5. Do zadań referenta ochrony przeciwpożarowej w szczególności należy:

1) czuwanie nad przestrzeganiem i stosowaniem przez pracowników zakładu pracy przepisów i instrukcji przeciwpożarowych oraz zaleceń kierownictwa zakładu pracy i organów ochrony przeciwpożarowej,

2) sprawdzanie gotowości sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych na terenie zakładu pracy i prawidłowego ich rozmieszczenia,

3) kontrolowanie właściwego i terminowego wycieru kominów, konserwacji sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych oraz urządzeń odiskiernych przy ciągnikach i lokomobilach,

4) dopilnowanie, aby naturalne i sztuczne źródła czerpania wody gaśniczej, miały dogodne dojazdy, posiadały stanowiska pod motopompy i odpowiedni zapas wody na wypadek pożaru,

5) przeprowadzanie okresowych i doraźnych kontroli stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego zakładu pracy,

6) kontrolowanie dozorców nocnych na zlecenie dyrektora (kierownika) zakładu pracy,

7) czuwanie nad przestrzeganiem obowiązków ze strony pracowników funkcyjnych — jak: brygadzistów, majstrów, kierowników działów itp. — w zakresie zachowania bezpieczeństwa przeciwpożarowego,

8) prowadzenie działalności uświadamiającej wśród załóg w zakresie ochrony przeciwpożarowej zakładu pracy oraz szkolenie pożarowe istniejącej ochotniczej (obowiązkowej) straży pożarnej, lub grupy przeciwpożarowego pogotowia,

9) omawianie spraw ochrony przeciwpożarowej zakładu pracy na naradach produkcyjnych załogi,

10) zgłaszanie kierownictwu zakładu pracy spostrzeżeń i wniosków dotyczących stanu, potrzeb, ulepszeń ochrony przeciwpożarowej zakładu pracy,

11) opracowywanie w obowiązujących terminach niezbędnych sprawozdań i innych materiałów w sprawach zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładu pracy oraz meldowanie nadrzędnej jednostce o powstałym pożarze z podaniem przyczyn i strat pożarowych,

12) prowadzenie wszelkiej dokumentacji związanej z ochroną przeciwpożarową zakładu pracy,

13) występowanie do swego kierownictwa z wnioskami o ukaranie winnych nieprzestrzegania przepisów i instrukcji przeciwpożarowych ustalonych w zakładowym regulaminie pracy,

14) branie udziału w dochodzeniach popożarowych,

15) utrzymanie ścisłego i stałego kontaktu z właściwą terenowo komendą straży pożarnych,

16) branie udziału w odprawach i doszkalaniu przeciwpożarowym organizowanym przez właściwą terenowo komendę straży pożarnych,

17) uczestniczenie w komisyjnych kontrolach stanu ochrony przeciwpożarowej na terenie zakładu pracy.

Ponadto referenci ochrony przeciwpożarowej w PGR (lub innych państwowych gospodarstw rolnych), niezależnie od obowiązków wymienionych w ust. 1—6, zobowiązani są do czuwania nad przepisowym magazynowaniem i przechowywaniem nawozów sztucznych, opału, paliw płynnych, produktów rolnych oraz stertowaniem zbóż, paszy objętościowej itp.

E. Obowiązki dozorców i portierów

1. Dozorcy (stróże nocni) obowiązani są:

1) przejść przeszkolenie przeciwpożarowe oraz znać obowiązujące przepisy i wewnętrzne instrukcje przeciwpożarowe zakładu pracy,

2) orientować się w lokalizacji punktu przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego, sprzętu przeciwpożarowego, środków alarmowania oraz znać sposoby ogłaszania alarmu pożarowego i wzywania straży pożarnej,

3) nie dopuszczać do roznoszenia sprzętu przeciwpożarowego i do tarasowania go innym sprzętem gospodarskim oraz utrzymywać wolne drogi dojazdowe do punktu zaopatrzenia wodnego i do sygnalizacji alarmowej,

4) posiadać umiejętność gaszenia pożaru w zarodku przy pomocy podręcznych środków gaśniczych,

5) kontrolować miejsca niebezpieczne z punktu widzenia pożarowego — według zasad określonych wewnętrzną instrukcją przeciwpożarową zakładu pracy oraz sprawdzać w czasie obchodu zabudowań czy nie zostawiono wewnątrz lub zewnątrz budynków zarzewia ognia,

6) zwracać uwagę na osoby obce przebywające w obrębie strzeżonego obiektu i dopilnować, aby stosowały się one do instrukcji przeciwpożarowych danego terenu, a szczególnie przestrzegały zakazu palenia tytoniu w miejscach niedozwolonych,

7) nie wpuszczać po godzinach pracy na teren strzeżonego obiektu ludzi nie zatrudnionych w zakładzie pracy oraz dzieci,

8) natychmiast w przypadku powstania pożaru ogłaszać alarm i jeśli to możliwe, osobiście szybko przystąpić do ugaszenia ognia dostępnymi środkami; przy większym pożarze — po ogłoszeniu alarmu — niezwłocznie zawiadomić kierownictwo zakładu pracy i straż pożarną, następnie otworzyć bramy wjazdowe, a po przybyciu straży wskazać miejsce pożaru, źródła czerpania wody itp.,

9) w czasie akcji gaśniczej bacznie strzec majątku zakładu pracy przed ewentualną kradzieżą.

2. Postanowienia zawarte w pkt. 1—9 mają odpowiednie zastosowanie do portierów.

3. Osoby wyznaczone przez dyrektora (kierownika) zakładu pracy do prowadzenia kontroli dozorców i portierów obowiązani są:

1) przeprowadzać kontrolę według zasad określonych przepisami wewnętrznej instrukcji zakładu pracy,

2) składać dyrektorowi (kierownikowi) zakładu pracy sprawozdania z wyników kontroli.

F. Obowiązki pozostałych pracowników zakładu pracy

1. Wszyscy niewymienieni w rozdziale A—E pracownicy obowiązani są:

1) przejść przeszkolenie przeciwpożarowe oraz znać i bezwzględnie przestrzegać obowiązujące przepisy

i wewnętrzne instrukcje przeciwpożarowe zakładu pracy, szczególnie dotyczące ich działu pracy,

2) znać sposoby alarmowania straży pożarnej, obchodzenia się z podręcznym sprzętem przeciwpożarowym i środkami gaśniczymi oraz gaszenia ognia w zarodku środkami podręcznymi,

3) bezwzględnie przestrzegać zakazu palenia tytoniu w miejscach niedozwolonych,

4) przestrzegać zasad ostrożnego obchodzenia się z ogniem otwartym,

5) przestrzegać stałej gotowości sprzętu przeciwpożarowego oraz dostatecznego zapasu wody na wypadek pożaru,

6) usuwać niezwłocznie stwierdzone przyczyny mogące spowodować pożar oraz zgłaszać do referenta ochrony przeciwpożarowej lub do swego przełożonego wszelkie usterki osłabiające bezpieczeństwo przeciwpożarowe,

7) pełnić służbę w przeciwpożarowych pogotowiach,

8) brać udział w akcjach ratowniczych w przypadku powstania pożaru,

9) nie tarasować maszynami lub sprzętem gospodarskim sprzętu przeciwpożarowego i urządzeń alarmowych oraz dojazdów do wody i dróg ewakuacyjnych,

10) zwracać baczną uwagę, aby dzieci bez należytej opieki nie pozostawały w obrębie obejść zakładu pracy oraz w budynkach gospodarskich,

11) nie pozostawiać bez opieki lokomobili, parników, kotlin kowalskich i innych urządzeń z niewygaszonym ogniem,

12) dbać o właściwy stan bezpieczeństwa przeciwpożarowego w zakładzie pracy, a szczególnie na swoim stanowisku pracy.

2. Poza wymienionymi w ust. 1 następujący pracownicy obowiązani są szczególnie:

1) pracownicy produkcji zwierzęcej — znać zasady szybkiej ewakuacji inwentarza żywego w wypadku powstania pożaru,

2) pracownicy warsztatów remontowych itp.:

a) przestrzegać zakazu spawania w pobliżu materiałów łatwopalnych, gazów itp.,

b) stosować specjalną ostrożność przy transporcie i przechowywaniu butli tlenu i acetylenu oraz nie wystawiać ich na działanie słońca, jako też sprawdzać szczelność przewodów gumowych od tych butli,

3) pracownicy stolarni, stelmacharni, składu drzewa itp.:

a) przestrzegać bezwzględnie zakazu używania piecyków żelaznych i innych urządzeń przeznaczonych do ogrzewania pomieszczeń i do podgrzewania kleju,

b) codziennie usuwać trociny, wióry i odpadki drzewne na wyznaczone miejsca,

4) Pracownicy gorzelni:

a) przetrzymywać w kotłowni tylko jednodniowy zapas opału oraz utrzymywać porządek wokół paleniska,

b) zalewać wodą żużle i popiół z paleniska po wywiezieniu na wskazane i zabezpieczone miejsce,

5) pracownicy młynów, kaszarni, płatkarni itp.:

a) nie dopuszczać do nadmiernego nagrzania się obudowy silników i tarcia łożysk,

b) terminowo odkurzać pomieszczenia, instalacje, maszyny i urządzenia,

6) traktorzyści zatrudnieni przy zwózce paszy, zboża lub przy omłotach — przy uruchamianiu silników — przestrzegać zachowania odpowiedniej odległości od budynków, stropów itp., oraz terminowego czyszczenia iskrochronów,

7) magazynierzy:

a) zwracać uwagę pracownikom zatrudnionym w magazynach i osobom postronnym na obowiązek przestrzegania wewnętrznej instrukcji przeciwpożarowej,

b) nie dopuszczać do wchodzenia z ogniem otwartym do magazynów, a szczególnie do pomieszczeń z materiałami łatwopalnymi,

c) uprzątać magazyny po każdorazowym zakończeniu pracy, oczyszczać przejścia, usuwać niepotrzebne opakowania, starannie kontrolować wszystkie pomieszczenia magazynowe, wyłączać wszystkie aparaty i urządzenia elektryczne oraz pozamykać okna i drzwi,

d) dopilnować właściwego składowania pasz, zboża, nawozów sztucznych, opału, materiałów pędnych itp.,

e) często mierzyć temperaturę w przypadku zmagazynowania wilgotnych plonów (szczególnie koniczyn, siana, owsa, jęczmienia) by nie dopuścić do samozapalenia,

f) zwracać baczną uwagę na stałą gotowość sprzętu przeciwpożarowego i dostateczny zapas wody,

8) brygadziści polowi:

a) przypominać podległym pracownikom o konieczności przestrzegania obowiązujących przepisów i instrukcji przeciwpożarowych,

b) wyznaczyć pracownika — który na wypadek pożaru w czasie nieobecności brygadzisty — będzie kierował akcją gaśniczą,

c) wyznaczyć spośród pracowników jednego łącznika, którego zadaniem w razie powstania pożaru będzie alarmowanie najbliższej straży pożarnej,

d) rozmieścić obok miejsca składowania zboża (paszy) potrzebny sprzęt przeciwpożarowy jak: tłumice, beczki z wodą, wiadra, hydronetki itp.,

e) dokonać podziału czynności pracowników na wypadek zaistnienia pożaru,

f) sprawdzić przed przystąpieniem do składowania plonów lub omłotów — stan bezpieczeństwa pożarowego stodół, miejsce składowania plonów, maszyn i urządzeń oraz wyznaczyć odpowiednie miejsce na palenie tytoniu,

g) przestrzegać w czasie składowania, a szczególnie przy omłotach wszelkich zasad i wymogów zachowania bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

G. Przeciwpożarowe pogotowie

1. Przeciwpożarowe pogotowia powinny być tworzone spośród pracowników:

1) hali montażowej, remontowej itp.,

2) brygady polowej (szczególnie przy składowaniu plonów i przy omłotach), brygady hodowlanej w gospodarstwach rolnych itp.,

3) gorzelni, płatkarni, suszarni, magazynów nasiennych itp.,

2. Celem pogotowia przeciwpożarowego jest branie udziału w pracach zapobiegawczych, a w przypadku powstania pożaru gaszenie ognia w zarodku.

III. NADZOR

A. Zadania inspektoratów PGR, rejonowych zarządów rybactwa, rejonowych inspektoratów hodowli zwierząt zarodowych.

1. Do zadań inspektoratów PGR, rejonowych zarządów rybactwa, rejonowych inspektoratów hodowli zwierząt zarodowych należy nadzór nad przestrzeganiem bezpieczeństwa przeciwpożarowego w podległych jednostkach, a w szczególności:

1) współpraca z terenowo właściwą komendą straży pożarnych w zakresie podnoszenia stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego w podległych przedsiębiorstwach,

2) kontrola kierownictw bądź innych pracowników przedsiębiorstw odnośnie właściwego wykonawstwa poleceń organów ochrony przeciwpożarowej,

3) planowanie inwestycji przeciwpożarowych dla podległych przedsiębiorstw,

4) przedstawianie zjednoczeniu, bądź Ministerstwu Rolnictwa wniosków, dotyczących spraw bezpieczeństwa przeciwpożarowego w przedsiębiorstwach rolnych oraz wykonywanie poleceń wydanych w tym zakresie przez jednostki nadrzędne.

2. Kierownik inspektoratu PGR, rejonowego zarządu rybactwa, rejonowego inspektoratu hodowli zwierząt zarodowych w ramach współpracy z terenowo właściwą komendą straży pożarnych zobowiązany jest:

1) współdziałać z komendantem powiatowym straży pożarnych w kontrolach podległych przedsiębiorstw, zwłaszcza najbardziej zaniedbanych pod względem ochrony przecipożarowej oraz w tych, gdzie kierownicy zakładów pracy opornie wykonują zalecenia organów ochrony przeciwpożarowej,

2) omawiać stan ochrony przeciwpożarowej zakładów pracy na posiedzeniach kierownictwa inspektoratu PGR, rejonowego zarządu rybactwa, rejonowego inspektoratu hodowli zwierząt zarodowych oraz na naradach i odprawach podległych kierowników (dyrektorów) łącznie z zagadnieniami produkcyjnymi.

3) zapraszać komendanta powiatowego straży pożarnych na narady i odprawy przy omawianiu spraw przeciwpożarowych oraz brać udział w naradach organizowanych przez organa ochrony przeciwpożarowej,

4) uwzględniać potrzeby inwestycyjne podległych zakładów pracy poparte opinią organów ochrony przeciwpożarowej,

5) zlecić jednemu z pracowników inspektoratu PGR (bądź innej jednostki) dodatkowe prowadzenie spraw przeciwpożarowych,

6) zobowiązać podległych inspektorów do kontroli w zakładach pracy stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego i przestrzegania przepisów oraz terminowego wykonywania zaleceń organów ochrony przeciwpożarowej i organów nadrzędnych, w zakresie poprawy stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Z przeprowadzonych kontroli inspektorzy obowiązani są składać kierownictwu uwagi i wnioski ze swych spostrzeżeń,

7) dopilnować w przypadku powstania pożaru przeprowadzenia komisyjnego dochodzenia popożarowego, celem ustalenia przyczyn pożaru i poniesionych strat, jak również ustalenia czy i którzy pracownicy są winni spowodowania pożaru, czy też pożar powstał z przyczyn niezależnych od przedsiębiorstwa.

8) przestrzegać, aby na stanowiska stróży nocnych zatrudniano osoby gwarantujące należyty dozór i zabezpieczenie mienia państwowego przed ogniem,

9) dopilnować przeszkalania załóg i nieetatowych referentów ochrony przeciwpożarowej w zakresie przeciwpożarowym,

10) dopilnować opracowania przez kierowników (dyrektorów) przedsiębiorstw planów właściwego zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładu pracy oraz dostosowania zakładowych regulaminów i wewnętrznych instrukcji przeciwpożarowych do potrzeb i wymogów obiektów zakładu pracy,

11) wyciągać wnioski w stosunku do winnych zaniedbań bezpieczeństwa przeciwpożarowego, nieprzestrzegania obowiązujących przepisów i poleceń oraz osób niewykonywujących zaleceń pokontrolnych organów ochrony przeciwpożarowej,

12) przedstawiać do zjednoczenia (centrali instytutu itp.) wnioski w sprawie kierowników gospodarstw (zakładów pracy) nie wywiązujących się z obowiązków w zakresie ochrony mienia państwowego przed pożarami oraz informować kierownictwo o stanie bezpieczeństwa przeciwpożarowego w terenie.

3. Do obowiązków pracownika inspektoratu PGR, rejonowego zarządu rybactwa, rejonowego inspektoratu hodowli zwierząt zarodowych prowadzącego sprawy przeciwpożarowe należy:

1) prowadzenie spraw ochrony przeciwpożarowej w zakresie zleconym przez kierownika inspektoratu PGR, rejonowego zarządu rybactwa, rejonowego inspektoratu hodowli zwierząt zarodowych, dopilnowanie wprowadzenia w życie i kontrolowanie wykonania obowiązujących przepisów przeciwpożarowych i zaleceń terenowo właściwej komendy straży pożarnych,

2) utrzymanie stałej łączności z terenowo właściwą komendą straży pożarnych oraz branie udziału we wspólnych kontrolach podległych jednostek,

3) sprawdzanie w podległych jednostkach — stopnia wykonawstwa zarządzeń pokontrolnych, wydanych przez administrację rolną i organa ochrony przeciwpożarowej oraz zwracania uwagi na usterki i niedociągnięcia, rzutujące na stan bezpieczeństwa przeciwpożarowego w kontrolowanych jednostkach,

4) branie udziału w komisyjnych dochodzeniach popożarowych w podległych jednostkach,

5) branie udziału w odprawach i szkoleniach organizowanych przez zjednoczenie, bądź Ministerstwo Rolnictwa oraz terenowo właściwą komendę straży pożarnych,

6) utrzymanie w należytym porządku akt przeciwpożarowych i przechowywanie ich w oddzielnych teczkach, składanie informacji pożarowych do jednostki nadrzędnej, jak również natychmiastowe przekazywanie meldunków o zaistniałych pożarach, bądź innych ważnych sprawach.

B. Zadania zjednoczeń, wydziałów rolnictwa i leśnictwa prezydiów wojewódzkich rad narodowych oraz dyrekcji instytutów i Centrali Nasiennictwa Ogrodniczego i Szkółkarstwa.

1. Zjednoczenia, wydziały rolnictwa i leśnictwa prezydiów wojewódzkich rad narodowych oraz dyrekcje instytutów i Centrali Nasiennictwa Ogrodniczego i Szkółkarstwa itp. zwanych w dalszym ciągu jednostkami nadrzędnymi, mają obowiązek:

1) dopilnować przeciwpożarowego zabezpieczenia majątku państwowego i prawidłowej działalności ochrony przeciwpożarowej w podległych jednostkach organizacyjnych oraz współpracować na tym odcinku z wojewódzką komendą straży pożarnych,

2) zwracać uwagę, przy opracowywaniu i zatwierdzaniu planów techniczno-ekonomicznych przedsiębiorstw oraz przy rozdziale limitów inwestycyjnych, na właściwy rozdział środków na ochronę przeciwpożarową, uwzględniając przy tym realne możliwości przedsiębiorstw,

3) sprawować nadzór nad wykonawstwem zadań zaplanowanych w zakresie ochrony przeciwpożarowej,

4) przy ustalaniu funduszu zakładowego, analizować wyniki bilansowe i nie dopuszczać do doliczania do nich strat pożarowych, powstałych z winy zakładu, a to zgodnie z pkt. 14 Instrukcji nr 1 Ministra Rolnictwa z dnia 29.IV.1961 r. (Dz. Urzęd. Min. Rol. nr 8, poz. 39),

5) dopilnować, aby przeprowadzono komisyjne dochodzenia ustalając przyczyny, straty i winnych spowodowania pożaru — (protokóły te powinny być dostarczane do jednostek nadrzędnych),

6) dopilnować terminowego składania — przez zakłady pracy — zamówienia na brakujący sprzęt przeciwpożarowy, lub zamawiać zbiorowo ten sprzęt z uwzględnieniem potrzeb i obowiązujących norm,

7) zwracać uwagę — podczas kontroli i w czasie odpraw — na kwalifikacje stróży nocnych, ich zdolności do dozorowania i zabezpieczenia mienia państwowego przed pożarem,

8) dopilnować, aby w zakładowych regulaminach pracy przewidziano zasady i obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej,

9) zwracać uwagę na zagadnienia opieki nad dziećmi, organizację urządzeń socjalnych i troskę o ich rozwój,

10) dopilnować, aby przy wszelkiego rodzaju szkoleniach, uwzględniano zagadnienia bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz rozwijano popularyzację i propagandę przeciwpożarową poprzez plakaty, prasę, radio itp.,

11) sprawdzać wykonawstwo wydanych zarządzeń i poleceń w sprawach ochrony przeciwpożarowej, poprzez własne organa kontrolne w ramach przeprowadzanych czynności inspekcyjno-rewizyjnych,

12) przedstawiać Ministerstwu Rolnictwa wnioski i postulaty w sprawach ochrony przeciwpożarowej oraz informować o wynikach realizacji zarządzeń i stanie bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

2. Dla wykonywania wymienionych w ust. 1 zadań, dyrektor (kierownik) jednostki nadrzędnej zaleci prowadzenie spraw przeciwpożarowych jednemu z pracowników personelu technicznego, niezależnie od wydania polecenia pozostałym pracownikom sprawowania nadzoru nad tymi zagadnieniami podczas wyjazdów w teren.

3. Dyrektor (kierownik) jednostki nadrzędnej, w ramach swych obowiązków powinien:

1) współpracować z właściwą terenowo komendą straży pożarnych,

2) brać udział w naradach organizowanych przez prezydia wojewódzkich rad narodowych w sprawach podniesienia bezpieczeństwa pożarowego na wsi,

3) zapraszać komendanta wojewódzkiej straży pożarnych na posiedzenia kolegiów lub narady dyrektorów (kierowników) podległych jednostek, na których omawiane są sprawy przeciwpożarowe,

4) analizować otrzymane z komendy wojewódzkiej straży pożarnych materiały, dotyczące stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego w terenie,

5) omawiać sprawy przeciwpożarowe na posiedzeniach kolegiów (kierownictw) i naradach dyrektorów (kierowników) podległych przedsiębiorstw oraz na podstawie dokonanej oceny, wydawać odpowiednie dyrektywy, gwarantujące podniesienie stanu zabezpieczenia mienia państwowego przed pożarami,

6) wyciągać konsekwencje, w stosunku do opornych lub zaniedbujących sprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego kierowników (dyrektorów) podległych jednostek.

4. Do zadań i obowiązków pracownika jednostki nadrzędnej prowadzącego sprawy przeciwpożarowe należy:

1) udział w odprawach właściwych terenowo komendantów straży pożarnych, organizowanych przez wojewódzką komendę straży pożarnych, a dotyczących bezpieczeństwa pożarowego na wsi,

2) organizowanie wspólnych z wojewódzką komendą straży pożarnych narad w sprawie podnoszenia stanu ochrony przeciwpożarowej w podległych przedsiębiorstwach,

3) opracowywanie w porozumieniu z wojewódzką komendą straży pożarnych zarządzeń, wytycznych i instrukcji oraz perspektywicznych planów zaopatrzenia wodnego w przedsiębiorstwach, jak również zasięganie opinii wojewódzkiej komendy straży pożarnych w sprawie planów perspektywicznych w zakresie inwestycji, dotyczących stanu bezpieczeństwa pożarowego w podległych jednostkach,

4) przeprowadzanie kontroli w przedsiębiorstwach inspektoratach PGR bądź w zakładach pracy bezpośrednio podporządkowanych jednostce nadrzędnej — w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, a w szczególności:

a) sprawdzanie:

— stopnia zainteresowania sprawami przeciwpożarowymi kierownictwa oraz pozostałych pracowników podporządkowanych jednostce,
— prawidłowości prowadzenia akt i spraw przeciwpożarowych przez wyznaczonego pracownika w podporządkowanych jednostkach,
— realizacji zarządzeń wydanych przez organy administracji i ochrony przeciwpożarowej,
— przestrzegania przez inwestorów obowiązku zawiadamiania terenowej komendy straży pożarnych o terminach komisyjnego odbioru nowo wybudowanych i przebudowanych budynków,

b) opiniowanie wniosków inwestycyjnych z dziedziny przeciwpożarowej i dopilnowanie wstawiania ich do planów,

c) opracowywanie wniosków w sprawach polepszenia stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego w podległych przedsiębiorstwach,

d) meldowanie kierownictwu jednostki nadrzędnej o wszelkich niedociągnięciach w pracy w podporządkowanych jednostkach w zakresie nadzoru nad stanem bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz występowanie z wnioskami o ukaranie winnych zaniedbań,

e) branie udziału w organizowanych przez Ministerstwo Rolnictwa naradach, dotyczących spraw ochrony przeciwpożarowej,

f) kontrolowanie prawidłowości konserwacji sprzętu przeciwpożarowego w zakładach,

g) branie udziału w komisyjnych dochodzeniach popożarowych przy dużych pożarach,

5) prowadzenie akt przeciwpożarowych jednostki nadrzędnej.

6) Kontrole jednostek podporządkowanych powinno się przeprowadzać w miarę możności przy udziale przedstawiciela komendy straży pożarnych (wojewódzkiej lub powiatowej). Przy kontrolach bez udziału organów straży pożarnych — należy przed kontrolą porozumieć się z komendą straży pożarnych w celu uzyskania informacji o ogólnej sytuacji bezpieczeństwa przeciwpożarowego na danym terenie.

C. Specjalne zadania instytutów, pracowni naukowo-doświadczalnych, laboratoriów, zakładów doświadczalnych i biur projektowych.

1. Dyrektorzy (kierownicy) instytutów, pracowni naukowo-doświadczalnych, laboratoriów i zakładów doświadczalnych — niezależnie od stosowania postanowień niniejszych wytycznych oraz innych przepisów przeciwpożarowych — powinni uwzględniać przy prowadzeniu prac badawczych (doświadczalnych) tematykę bezpieczeństwa przeciwpożarowego, a uzyskane w tym zakresie wyniki przekazywać Komendzie Głównej Straży Pożarnych oraz współpracującym biurom projektów.

2. Biura projektowe powinny:

1) przy wykonywaniu projektów, uwzględniać potrzeby bezpieczeństwa przeciwpożarowego,

2) przy opracowywaniu dokumentacji dla resortu rolnictwa, uwzględniać wymagania bezpieczeństwa przeciwpożarowego — technologiczne, lokalizacyjne i budowlane (konstrukcyjne i instalacyjne),

3) posiadać rzeczoznawcę do spraw ochrony przeciwpożarowej dla prowadzenia w trybie roboczym konsultacji i opiniowania opracowanych projektów; kandydaturę rzeczoznawcy należy uzgodnić z właściwą terenowo komendą straży pożarnych.

D. Zadania Ministerstwa Rolnictwa.

1. Dyrektorzy właściwych departamentów i równorzędnych komórek organizacyjnych zobowiązani są:

1) rozpatrywać i uwzględniać słuszne postulaty dotyczące przeciwpożarowego zabezpieczenia majątku przedsiębiorstw i innych jednostek organizacyjnych oraz współdziałać w zapewnieniu bezpieczeństwa pożarowego w resorcie z organami i komórkami odpowiedzialnymi za ochronę przeciwpożarową,

2) uzgadniać opracowywane akty normatywne i inne sprawy mające związek z ochroną przeciwpożarową z Głównym Inpektorem B.H.P. i Komendą Główną Straży Pożarnych,

3) sprawować nadzór nad wykonawstwem zadań wynikających z planu i budżetu resortu w zakresie ochrony przeciwpożarowej,

4) zobowiązać odpowiednich pracowników — przy wyjazdach terenowych — do uwzględniania w tematyce kontrolnej zagadnień bezpieczeństwa przeciwpożarowego i przedkładania uwag w sprawozdaniach poinspekcyjnych,

5) omawiać na naradach dyrektorów zjednoczeń lub kierowników wydziałów nadzorowanych jednostek zadania w sprawach prewencji przeciwpożarowej, wyników kontroli itp.

2. Koordynatorem spraw przeciwpożarowych w resorcie rolnictwa jest Główny Inspektor B.H.P., który spośród podległego personelu wyznaczy pracownika do prowadzenia spraw przeciwpożarowych.

Do obowiązków tego pracownika należy:

1) współdziałanie z Komendą Główną Straży Pożarnych w sprawach realizacji zadań związanych z ochroną przeciwpożarową,

2) dopilnowanie wprowadzenia w życie zarządzeń, wytycznych, instrukcji itp. Komendy Głównej Straży Pożarnych, dotyczących całokształtu ochrony przeciwpożarowej w resorcie oraz zadań wynikających z ustawy i zarządzeń Ministra Spraw Wewnętrznych w tym zakresie,

3) kontrola prawidłowego prowadzenia spraw przeciwpożarowych przez wyznaczonych pracowników w zjednoczeniach, bądź innych jednostkach podległych lub podporządkowanych Ministrowi Rolnictwa,

4) wyrywkowa kontrola w jednostkach administracyjnych i przedsiębiorstwach resortu rolnictwa w zakresie stopnia realizacji zarządzeń i zabezpieczenia mienia państwowego przed pożarem,

5) okresowe sporządzanie sprawozdań o stanie przeciwpożarowym i skutkach pożarowych w resorcie ze szczególnym uwzględnieniem państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej.

3. Zabezpieczenie przeciwpożarowe w gmachu Ministerstwa Rolnictwa i budynkach będących w administracji Ministerstwa należy do Zarządu Administracyjno-Gospodarczego, który powinien ściśle współpracować z Warszawską Komendą Straży Pożarnych przy zabezpieczeniu obiektów i biur oraz realizacji przepisów przeciwpożarowych.

29.

ZARZĄDZENIE Nr 18
MINISTRA GOSPODARKI KOMUNALNEJ

z dnia 9 lutego 1962 r.

w sprawie zabezpieczenia przeciwpożarowego w jednostkach organizacyjnych resortu gospodarki komunalnej.

(Dz. Urz. MGK Nr 5 poz. 34)

Na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120) w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych zarządzam co następuje:

§ 1. Wprowadza się w życie wytyczne o organizacji i zakresie działania ochrony przeciwpożarowej w jednostkach organizacyjnych resortu gospodarki komunalnej, stanowiące załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Dyrektorzy (kierownicy) przedsiębiorstw i zakładów z zakresu gospodarki komunalnej i mieszkaniowej zorganizują ochronę przeciwpożarową w oparciu o załączone wytyczne oraz opracują w porozumieniu z właściwymi terenowo komendami straży pożarnych w oparciu o branżowe wytyczne oraz przy uwzględnieniu indywidualnych warunków danego przedsiębiorstwa (zakładu) szczegółowe instrukcje o ochronie przed pożarami majątku kierowanych przez nich przedsiębiorstw i zakładów.

§ 3. Kierownicy wydziałów (zjednoczeń) gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydiów rad narodowych, sprawujący bezpośredni nadzór nad przedsiębiorstwami i zakładami gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, dopilnują wykonania zadań przewidzianych w § 2 oraz realizować będą zadania przewidziane dla nich w § 10 załączonych wytycznych.

Kierownicy wydziałów (zjednoczeń) gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydiów wojewódzkich (miast wyłączonych z województw) rad narodowych zobowiązani są do sprawowania ogólnego nadzoru nad utrzymaniem bezpieczeństwa przeciwpożarowego w nadzorowanych przedsiębiorstwach i zakładach gospodarki komunalnej i mieszkaniowej na terenie województwa (miasta wyłączonego z województwa).

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.—

Minister Gospodarki Komunalnej:
w/z J. Goryński
Podsekretarz Stanu

W porozumieniu:
Minister Spraw Wewnętrznych:
W. Wicha

WYTYCZNE

o organizacji i zakresie działania ochrony przeciwpożarowej w jednostkach organizacyjnych resortu gospodarki komunalnej.

Na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 13.IV. 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120) za stan bezpieczeństwa przeciwpożarowego odpowiedzialni są kierownicy jednostek organizacyjnych oraz inni pracownicy resortu gospodarki komunalnej w podanym niżej zakresie ich działania.

I Zabezpieczenie przeciwpożarowe zakładu pracy

§ 1. 1. Dyrektorzy (kierownicy) przedsiębiorstw i zakładów gospodarki komunalnej i mieszkaniowej zobowiązani są do zorganizowania, utrzymania i nadzorowania ochrony przeciwpożarowej w kierowanych przez nich zakładach oraz wykonywania i przestrzegania obowiązujących przepisów, norm technicznych i zarządzeń w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego a w szczególności do:

a) czuwania nad przestrzeganiem przez pracowników obowiązujących przepisów w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
b) wydawania niezbędnych zarządzeń, zmierzających do usprawnienia stanu bezpieczeństwa pożarowego w oparciu o wnioski terenowych komend straży pożarnej, referenta ochrony przeciwpożarowej, komisji pożarowo-technicznej, organów kontrolnych, władz nadrzędnych itp.,
c) zapewnienia odpowiednich środków finansowych i materiałowych dla utrzymania ochrony przeciwpożarowej na właściwym poziomie oraz kontrolowania właściwego i terminowego ich wykorzystania,
d) opracowania planów ochrony przeciwpożarowej, regulaminów i instrukcji pożarowych, szczególnie dla działów i stanowisk niebezpiecznych pożarowo,
e) omawiania na naradach roboczych aktywu techniczno-społecznego i rady robotniczej spraw związanych z bezpieczeństwem przeciwpożarowym zakładu i sposobów usprawnienia stanu bezpieczeństwa,
f) organizowania szkolenia pracowników w zakresie znajomości zasad bezpieczeństwa przeciwpożarowego, stosowania środków ostrożności w pracach pożarowo-niebezpiecznych, umiejętności posługiwania się sprzętem i śraodkami gaśniczymi oraz alarmowymi,

g) zapewnienia, aby nowo przyjmowani pracownicy byli wstępnie przeszkoleni w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
h) dbania o prowadzenie propagandy i popularyzację ochrony przeciwpożarowej wśród pracowników.
i) zapewnienia odpowiednich warunków ochrony przeciwpożarowej zakładu w zakresie bezpieczeństwa osobistego ludzi oraz zabezpieczenia przed możliwością powstania pożaru i jego skutków: budynków, urządzeń, procesów technologicznych itp.,
j) zaopatrzenia zakładu w wodę, sprzęt i urządzenia gaśnicze oraz środki alarmowe, jak również do konserwacji i utrzymania tego sprzętu i urządzeń w należytym stanie,
k) zapewnienia w zakładzie warunków do ewakuacji w razie pożaru ludzi, urządzeń i sprzętu znajdujących się w budynkach i pomieszczeniach.

2. Dla realizacji wyżej wymienionych zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej, dyrektorzy (kierownicy) większych przedsiębiorstw w miarę potrzeby powołują:
— Komisję Pożarowo Techniczną (§ 4)
— referenta ochrony przeciwpożarowej (§ 5)
— przeciwpożarowe pogotowie oddziałowe, warsztatowe, halowe itp. (§ 6), — zależnie od wielkości i charakteru zakładu.

3. W dużych przedsiębiorstwach — w zależności od ich charakteru, wielkości i zagrożenia pożarowego, dyrektorzy powołają w uzgodnieniu z terenowo właściwymi organami ochrony ppożarowej ochotnicze straże pożarne. Zasady i tryb powoływania tych straży, skład, wyposażenie w sprzęt oraz organizację wewnętrzną i zakres działania określają odrębne przepisy.

§ 2. Kierownicy wydziałów, oddziałów, warsztatów, pracowni i magazynów oraz równorzędni w przedsiębiorstwach i zakładach zobowiązani są do:
a) znajomości i przestrzegania przepisów, regulaminów i instrukcji dotyczących bezpieczeństwa ppożarowego,
b) dopilnowania, aby pracownicy przestrzegali przepisów i instrukcji ppożarowych oraz kontrolowania ich w tym zakresie,
c) dopilnowania, aby pracownicy zostali przeszkoleni w zakresie znajomości instrukcji ppożarowych i występujących na danym stanowisku pracy przyczyn, mogących spowodować powstanie oraz rozprzestrzenianie się pożaru, jak również znajomości sposobów przeciwdziałania tym przyczynom,
d) usuwania we własnym zakresie dostrzeżonych lub wskazanych usterek w stanie bezpieczeństwa pożarowego oraz uprzedzania kierownictwa w przypadkach trudności usunięcia tychże we własnym zakresie,
e) występowania do kierownictwa z wnioskami o ukaranie winnych spowodowania zaniedbań, stwarzających możliwość pożaru lub jego rozprzestrzeniania się,
f) organizowania i dopilnowania stałej aktywności ppożarowego pogotowia wydziałowego (oddziałowego) itp. — jako pomocy w utrzymaniu stanu bezpieczeństwa ppożarowego na właściwym poziomie oraz w zwalczaniu ewentualnych pożarów,
g) współpracy z Komisją Pożarowo-Techniczną i przedkładania jej wniosków w zakresie usprawnienia bezpieczeństwa ppożarowego poszczególnych stanowisk pracy,
h) stałego nadzoru nad prawidłowym przebiegiem procesów technologiczno-produkcyjnych pod względem bezpieczeństwa ppożarowego i niezwłocznego usuwania usterek mogących spowodować pożar.

§ 3. Wszyscy pozostali pracownicy przedsiębiorstw i zakładów zobowiązani są do:
a) dbania o właściwy stan bezpieczeństwa ppożarowego w przedsiębiorstwie (zakładzie) a szczególnie na własnym stanowisku pracy,
b) znajomości i przestrzegania instrukcji przeciwpożarowej, sposobu alarmowania straży pożarnej oraz używania podręcznego sprzętu i środków gaśniczych,
c) niezwłocznego usuwania stwierdzonych przyczyn mogących spowodować powstanie pożaru lub jego rozprzestrzenianie się oraz zgłaszania tych przyczyn w przypadku niemożności usunięcia ich we własnym zakresie,
d) pełnienia służby w przeciwpożarowych pogotowiach salowych względnie w ochotniczej straży pożarnej wg zasad przyjętych w przedsiębiorstwie (zakładzie),
e) brania udziału w akcji ratowniczej w przypadku zaistnienia pożaru lub innej klęski żywiołowej albo katastrofy, w myśl poleceń kierownika akcji ratowniczej.

§ 4. 1. Komisję Pożarowo-Techniczną powołuje dyrektor przedsiębiorstwa (zakładu) jako swój organ pomocniczy dla rozwiązywania problemów techniczno-ppożarowych i przeprowadzania przeglądów przeciwpożarowych w obiektach danego przedsiębiorstwa (zakładu).

2. W skład komisji wchodzą:
przewodniczący: zastępca dyrektora (w miarę możności do spraw technicznych)
członkowie: — główny technolog
— główny mechanik — energetyk
— kierownik komórki inwestycyjnej
— referent ochrony przeciwpożarowej
— referent BHP
— przedstawiciele związku zawodowego i rady robotniczej.

Skład Komisji może być zwiększony względnie zmieniony przez dyrektora w zależności od charakteru i potrzeb zakładu.

3. Komisją kieruje przewodniczący według wskazań dyrektora zakładu.

4. Dla realizacji zadań określonych w punkcie 1 komisja zbiera się w zależności od potrzeby, nie rzadziej jednak jak dwa razy w roku tj., w okresie wiosennym i jesiennym.

5. W myśl poleceń dyrektora, komisja dokonuje przeglądów wszystkich obiektów pod względem stanu bezpieczeństwa ppożarowego procesów technologiczno-produkcyjnych, stanu urządzeń gaśniczych i alarmowych, zaopatrzenia wodnego, dróg ewakuacyjnych, dojazdowych itp.

6. Z dokonanych przeglądów komisja sporządza protokół i opracowuje wnioski z podaniem sposobów usunięcia stwierdzonych braków i usterek oraz wprowadzenia usprawnień, celem usunięcia przyczyn mogących spowodować pożar i jego rozprzestrzenienie się.
7. Komisja przedkłada dyrektorowi wnioski w zakresie usprawnienia organizacji ochrony przeciwpożarowej i zwiększenia czujności w dniach wolnych od pracy oraz w okresach zwiększonego zagrożenia pożarowego, jak w okresie jesienno-zimowym (ogrzewalnictwo), suszy letniej, remontów, rozruchu itp.
8. Komisja czuwa, aby przy projektowaniu nowych obiektów, urządzeń i instalacji oraz modernizacji istniejących, jak również przy wprowadzaniu nowych rodzajów produkcji i zmian procesów technologiczno-produkcyjnych były uwzględnione i zrealizowane wymogi bezpieczeństwa ppożarowego.
9. Komisja sprawdza wykonanie zarządzeń pokontrolnych wydanych przez dyrektora na podstawie wniosków komisji.
10. Niezależnie od tych zadań, komisja:
    a) pomaga przy opracowywaniu instrukcji i regulaminów dla poszczególnych stanowisk pracy oraz planów ochrony przeciwpożarowej,
    b) sprawdza realność planów ochrony ppożarowej i instrukcji oraz kontroluje przestrzeganie tych instrukcji przez pracowników,
    c) na podstawie poleceń dyrektora zakładu sprawdza co najmniej dwa razy w roku gotowość bojową zakładowej straży pożarnej i ppożarowych pogotowi oddziałowych (halowych).

Członkowie komisji są osobiście odpowiedzialni wobec dyrektora zakładu za wykonanie zleconych im czynności. Dyrektor zakładu może zmienić zakres tych czynności w zależności od potrzeb.

§ 5. 1. Referenta ochrony przeciwpożarowej wyznacza dyrektor przedsiębiorstwa (zakładu) spośród pracowników służby technicznej lub innej odpowiedniej służby przedsiębiorstwa (zakładu). Referent ochrony przeciwpożarowej pełni swe obowiązki w zasadzie nieetatowo tzn. obok swych podstawowych obowiązków i w zakresie swej działalności podlega bezpośrednio dyrektorowi zakładu lub jednemu z jego zastępców.

W przypadkach szczególnego pożarowego zagrożenia zakładu, dla pełnienia tej funkcji może być zatrudniony zawodowo członek Korpusu Technicznego Pożarnictwa, po uzgodnieniu kandydatury z terenowo właściwą komendą straży pożarnych lub też na jej wniosek.

2. W przedsiębiorstwach (zakładach) posiadających zawodową straż pożarną nie tworzy się stanowiska pracy, o którym mowa w ust. 1. Funkcję tę pełni komendant tej straży jako kierownik ochrony przeciwpożarowej. Fachowy nadzór nad działalnością referenta (kierownika) ochrony przeciwpożarowej sprawuje terenowo właściwy organ ochrony przeciwpożarowej.
3. Do obowiązków referenta ochrony przeciwpożarowej należy:
    a) ustalenie stanu i potrzeb ochrony przeciwpożarowej zakładu i przedkładania w tych sprawach wniosków kierownictwu zakładu oraz właściwym organom ochrony ppożarowej,
    b) kontrolowanie przestrzegania obowiązujących przepisów, regulaminów i instrukcji przeciwpożarowych przez pracowników,
    c) inicjowanie i współpraca przy opracowywaniu oraz aktualizowaniu regulaminów, instrukcji i planów ochrony przeciwpożarowej,
    d) kontrolowanie stanu bezpieczeństwa pożarowego urządzeń produkcyjnych, energetycznych, instalacyjnych itp. oraz poszczególnych stanowisk pracy i przedstawiania kierownictwu wniosków zmierzających do likwidacji stwierdzonych niedociągnięć,
    e) uczestniczenie w pracach komisji pożarowo-technicznej w charakterze jej członka i rzeczoznawcy w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
    f) prowadzenie działalności propagandowo-uświadamiającej w zakresie bezpieczeństwa pożarowego wśród pracowników z wykorzystaniem do tego radiowęzła zakładowego, gazetki ściennej, tablic informacyjnych, narad roboczych itp.,
    g) szkolenie załogi w zakresie poznania przyczyn pożarów mogących występować w miejscu pracy i sposobów przeciwdziałania im oraz umiejętności zwalczania ewentualnych pożarów w chwili ich powstania,
    h) sprawdzenie przydatności i sprawności wszelkich urządzeń sprzętu przeciwpożarowego oraz środków alarmowych zakładu,
    i) kierowanie akcją ratowniczą w czasie pożaru do momentu przybycia straży pożarnej oraz udział w dochodzeniach pożarowych prowadzonych, celem ustalenia przyczyny pożaru,
    j) prowadzenie ewidencji, statystyki i wszelkiej dokumentacji związanej z ochroną przeciwpożarową zakładu,
    k) współdziałanie z naczelnikiem zakładowej (ochotniczej) straży pożarnej w zakresie wykonywania zadań ochrony przeciwpożarowej
    l) współpraca z terenowo właściwym organem ochrony przeciwpożarowej w zakresie usprawnienia stanu ochrony przeciwpożarowej zakładu
    m) organizowanie w porozumieniu z terenowo właściwym organem ochrony przeciwpożarowej ćwiczeń bojowych na terenie zakładu przy udziale zakładowej i terenowej straży pożarnej, celem przygotowania ich do prowadzenia akcji gaśniczej w warunkach danego zakładu,
    n) branie udziału w konferencjach, naradach itp. dotyczących bezpieczeństwa pożarowego zakładów pracy, organizowanych przez terenowo właściwe organa ochrony przeciwpożarowej.

Zakres obowiązków referenta może być zmieniony odpowiednio do specyfiki zakładu pracy i wynikających stąd potrzeb ochrony przeciwpożarowej.

§ 6. 1. Przeciwpożarowe pogotowie wydziału, oddziału, warsztatu, hali itp. jest pomocniczym organem kierownictwa tych komórek w utrzymaniu bezpieczeństwa przeciwpożarowego na właściwym

poziomie i zwalczaniu ewentualnych pożarów w chwili ich powstania.

2. Przeciwpożarowe pogotowia powinny być tworzone spośród pracowników poszczególnych działów, hal produkcyjnych, warsztatów, mazynów itp. dla poszczególnych zmian pracy. Schemat organizacyjny oraz zakres obowiązków pogotowia przedstawia poniższa tabela:

Zmiana Imiona i Nazwiska	Stanowisko	Obowiązki pogotowia w zakresie zapobiegania pożarom	Obowiązki pogotowia w przypadku wybuchu pożaru
1	2	3	4
I zmiana II zmiana III zmiana	Dowódca pogotowia	Współpracuje z kierownikiem właściwej komórki organizacyjnej w sprawach ochrony pożarowej, a szczególnie dba o przestrzeganie regulaminów i instrukcji ppoż. i jest odpowiedzialny za czynności członków pogotowia, sprawdza przydatność sprzętu ppoż.	Do czasu przybycia straży pożarnej kieruje akcją gaśniczą.
I zmiana II zmiana III zmiana	Z-ca Dowódcy pogotowia	Wspólnie z dowódcą pogotowia pilnuje przestrzegania przepisów ppożarowych.	Bierze udział w akcji gaśniczej.
I zmiana II zmiana III zmiana	Pomocnik I	Po zakończeniu pracy sprawdza czy elektryczność we wszystkich instalacjach została wyłączona, czy ogień w piecach wygaszono, czy miejsca pracy pozostawiono w należytym porządku, bada gotowość sprzętu ppoż.	Bierze udział w akcji gaśniczej.
I zmiana II zmiana III zmiana	Pomocnik II (łącznik)	Pilnuje aby dostęp do sprzętu nie był zatarasowany.	Zawiadamia o powstawaniu pożaru jednostkę straży pożarnej. Z chwilą przybycia straży jest jej pilotem.

Uwagi: 1) Skład ilościowy pogotowia może być zwiększony w zależności od potrzeb lokalnych,
2) w schemacie organizacyjnym należy podać ilość i rodzaj oraz rozmieszczenie sprzętu i urządzeń ppożarowych w pomieszczeniach rejonu działania przeciwpożarowego pogotowia.

§ 7. 1. Odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa ppożarowego budynków i wszelkich pomieszczeń biurowych urzędów, zjednoczeń, przedsiębiorstw itp. ponoszą kierownicy administracyjno-gospodarczy.

2. Do zakresu ich obowiązków należy w szczególności:
a) utrzymanie budynków i pomieszczeń w należytym stanie pod względem bezpieczeństwa ppożarowego, w myśl obowiązujących w tym zakresie przepisów i instrukcji,
b) wyposażenie pomieszczeń w podręczny sprzęt i środki gaśnicze, jak również dbanie o należyty ich stan i sprawność środków łączności,
c) spowodowanie opracowania dla poszczególnych pomieszczeń instrukcji ppożarowych i uzgodnienia ich treści z terenowo-właściwymi organami ochrony ppożarowej oraz instrukcji alarmowania straży pożarnej,
d) kontrolowanie przestrzegania przepisów i instrukcji przez wszystkich pracowników, a w przypadku stwierdzenia wykroczeń w tym zakresie występowanie do kierownictwa z wnioskiem o ukaranie winnych.

§ 8. Osoby wyznaczone do przeprowadzania przeglądów kontrolnych w czasie wolnym od pracy oraz dozorcy nocni i portierzy powinni:
a) znać charakter zakładu, instytucji itp. z punktu widzenia ochrony ppożarowej, lokalizację punktów zaopatrzenia wodnego, gaśnic i urządzeń ppożarowych, hydrantów, środków łączności oraz ich stosowania,
b) kontrolować miejsca szczególnie pożarowo niebezpieczne, pierwszy raz bezpośrednio po odejściu pracowników z miejsc pracy a następnie w odstępach czasu określonych instrukcją,
c) zauważone niedociągnięcia wpisywać do książki pożarowej i przedłożyć kierownictwu zakładu względnie organom ochrony ppożarowej,
d) znać dokładnie sposób ogłaszania alarmu pożarowego i wzywania straży pożarnej.
e) w przypadku pożaru ogłaszać alarm, przystąpić do zlikwidowania pożaru własnymi siłami, zawezwać straż pożarną i poczynić przygotowania niezbędne do jej działania. Po przybyciu straży wskazać miejsce pożaru, sposób dojazdu, najbliższe źródła wody i środki łączności.

II. Nadzór

§ 9. Nadzór fachowy nad wykonaniem zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej zgodnie z obowiązującymi przepisami, zarządzeniami i wytycznymi przez jednostki resortu gospodarki komunalnej, sprawują terenowe komendy, straży pożarnych przy współudziale wydziałów gospodarki komunalnej i mieszkaniowej.

§ 10. 1. Kierownicy wydziałów (zjednoczeń) gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydiów rad narodowych sprawujących bezpośredni nadzór nad przedsiębiorstwami zobowiązani są do czuwania nad:
a) opracowaniem i wprowadzeniem w życie w nad-

zorowanych bezpośrednio przedsiębiorstwach i zakładach gospodarki komunalnej i mieszkaniowej instrukcji o ochronie majątku tych przedsiębiorstw przed pożarami,

b) stworzeniem należytych warunków dla przeciwpożarowego zabezpieczenia majątku i prawidłowej działalności ochrony przeciwpożarowej w nadzorowanych bezpośrednio jednostkach organizacyjnych,

c) zapewnieniem w bilansach i budżetach środków finansowych i materiałowych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania ochrony przeciwpożarowej w nadzorowanych bezpośrednio jednostkach organizacyjnych.

2. Dla wykonania wyżej wymienionych zadań kierownicy wydziałów (zjednoczeń) mogą wyznaczyć odpowiedniego pracownika w miarę możności z personelu inżynieryjno-technicznego, do obowiązków którego należeć będzie:

a) współpraca z wojewódzkimi (miejskimi, powiatowymi) komendantami straży pożarnych, właściwymi terenowo dla poszczególnych nadzorowanych jednostek organizacyjnych w przypadkach wymagających załatwienia względnie interwencji przez wydział (zjednoczenie),

b) badanie stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego nadzorowanych przedsiębiorstw,

c) przygotowywanie w oparciu o powyższe materiały projektów zarządzeń niezbędnych dla usprawnienia stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego,

d) opracowywanie materiałów dla kierownictwa wydziału (zjednoczenia) w celu omówienia spraw ochrony przeciwpożarowej na okresowych naradach dyrektorów (kierowników) jednostek organizacyjnych,

e) koordynowanie spraw związanych z planowaniem i finansowaniem potrzeb ochrony przeciwpożarowej w jednostkach nadzorowanych,

f) współpraca z organami kontrolnymi wydziału (zjednoczenia) w zakresie uzgadniania kierunków i sposobu przeprowadzenia kontroli stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego w jednostkach nadzorowanych.

30.

ZARZĄDZENIE Nr 127
MINISTRA FINANSÓW

z dnia 3 sierpnia 1962 r.

w sprawie przeciwpożarowego zabezpieczenia w jednostkach organizacyjnych resortu Finansów

Na podstawie art. 23 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120) zarządza się, co następuje:

I. Ogólne wytyczne dla wszystkich jednostek organizacyjnych

§ 1. Kierownicy wszystkich jednostek organizacyjnych resortu ponoszą odpowiedzialność za bezpieczeństwo ludzi i majątku i zobowiązani są do zapewnienia odpowiednich warunków ochrony przeciwpożarowej, a w szczególności do:

1) wydawania zarządzeń wprowadzających przepisy i wytyczne w zakresie ochrony przeciwpożarowej podległych obiektów,
2) utrzymania budynków, instalacji urządzeń i pomieszczeń w należytym stanie pod względem bezpieczeństwa pożarowego w myśl obowiązujących w tym zakresie ogólnych przepisów i instrukcji,
3) wyposażenia budynków i pomieszczeń w sprzęt, urządzenia przeciwpożarowe i środki gaśnicze zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz dopilnowania ich konserwacji,
4) zaopatrzenia poszczególnych pomieszczeń w instrukcje przeciwpożarowe oraz instrukcje alarmowe straży pożarnej (umieszczone w miejscach widocznych),
5) nadzorowania przestrzegania przepisów i instrukcji przez wszystkich pracowników oraz wyciągania konsekwencji w stosunku do winnych ich nieprzestrzegania,
6) dopilnowania przeszkolenia przeciwpożarowego pracowników:
   a) nowoprzyjmowanych — w zakresie wstępnym,
   b) wszystkich — w zakresie informacyjnym,
7) zapewnienia odpowiednich środków finansowych i materiałowych, niezbędnych dla utrzymania ochrony przeciwpożarowej oraz kontrolowania właściwego i terminowego ich wykorzystania,
8) organizowania działalności uświadamiającej w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

§ 2. Służby dozorowania (straże ochrony obiektów, dozorcy, portierzy) są zobowiązane:

1) kontrolować cały obiekt, a w szczególności miejsca, w których grozi niebezpieczeństwo pożaru,
2) znać lokalizację punktów przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego, środków alarmowania oraz sposoby ogłaszania alarmu pożarowego i wzywania straży pożarnej,
3) ogłosić w przypadku pożaru alarm, z równoczesnym spowodowaniem wezwania straży pożarnej oraz przystąpić do gaszenia dostępnymi środkami,
4) wskazać po przybyciu straży pożarnej miejsce pożaru, sposób dojazdu, punkty czerpania wody, najbliższe telefony itp.

§ 3. Wszyscy pracownicy są zobowiązani:

1) dbać o właściwy stan bezpieczeństwa pożarowego w zakładzie pracy,

2) znać i przestrzegać instrukcje przeciwpożarowe, sposoby alarmowania straży pożarnej oraz użytkowania podręcznego sprzętu i środków gaśniczych,
3) usuwać niezwłocznie stwierdzone przyczyny mogące spowodować pożar oraz zgłaszać o tym właściwemu przełożonemu,
4) brać udział w akcjach ratowniczych w przypadku pożaru lub inej klęski żywiołowej w myśl poleceń kierownika akcji ratowniczej,
5) pełnić w miarę potrzeby (w szczególności w zakładach produkcyjnych) służbę w pogotowiach przeciwpożarowych i odbyć przeszkolenie przeciwpożarowe.

II. Dodatkowe wytyczne dla przedsiębirostw produkcyjnych

§ 4. Kierownicy przedsiębiorstw produkcyjnych resortu Finansów poza ogólnymi obowiązkami wymienionymi w § 1 zarządzenia winni zorganizować zabezpieczenie w swych zakładach w zależności od ich specyfiki, a w szczególności zobowiązani są do:
1) dostosowania do potrzeb zakładu regulaminów i instrukcji przeciwpożarowych ze specjalnym uwzględnieniem działów i stanowisk, w których grozi niebezpieczeństwo pożaru,
2) spowodowania opracowania planów obrony przeciwpożarowej i planów zaopatrzenia zakładu w wodę,
3) współdziałania z właściwą komendą straży pożarnej w zapewnieniu należytego zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładu, a w szczególności uzgadniać instrukcje przeciwpożarowe i alarmowe projekty opracowywanych planów obrony przeciwpożarowej i planów zaopatrzenia zakładu w wodę,
4) analizowania na naradach dyrekcyjnych i samorządu robotniczego stanu bezpieczeństwa pożarowego zakładu oraz realizowania podjętych w tej mierze uchwał.

§ 5. Do bezpośredniego wykonywania zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej kierownik zakładu powołuje:
1) referenta ochrony przeciwpożarowej lub kierownika ochrony przeciwpożarowej,
2) pogotowie przeciwpożarowe,
3) komisję pożarowo-techniczną,
4) ochotniczą (obowiązkową) lub zawodową straż pożarną.

§ 6. Do zadań referenta ochrony przeciwpożarowej należy:
1) czuwanie nad przestrzeganiem przez pracowników zakładu przepisów przeciwpożarowych.
2) sprawdzanie gotowości sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych na terenie zakładu oraz prawidłowego ich rozmieszczenia,
3) prowadzenie działalności uświadamiającej w zakresie ochrony przeciwpożarowej wśród załogi zakładu oraz szkolenie straży pożarnej względnie pogotowia przeciwpożarowego,
4) zgłaszanie kierownictwu zakładu spostrzeżeń i wniosków dotyczących stanu potrzeb i ulepszeń ochrony przeciwpożarowej zakładu,
5) opracowywanie niezbędnych sprawozdań, statystyki i inych materiałów w sprawach zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładu,
6) prowadzenie wszelkiej dokumentacji związanej z ochroną przeciwpożarową zakładu.

2. Referenta ochrony przeciwpożarowej wyznacza kierownik zakładu spośród pracowników służby technicznej bez angażowania na ten cel etatu.

§ 7. 1. Do zadań kierownika ochrony przeciwpożarowej poza obowiązkami wymienionymi w § 6 ust. 1 należy:
1) kierowanie akcją ratowniczą w czasie pożaru i innych klęsk żywiołowych (do czasu przybycia wezwanej straży pożarnej spoza zakładu),
2) współpraca z właściwą komendą straży pożarnej celem usprawnienia stanu ochrony przeciwpożarowej zakładu,
3) organizowanie w porozumieniu z właściwą komendą straży pożarnej ćwiczeń przeciwpożarowych na terenie zakładu przy ewentalnym udziale terenowej straży pożarnej,
4) udział w konferencjach, naradach i komisjach dotyczących ochrony przeciwpożarowej zakładu,
5) przygotowanie zakładu do ochrony przeciwpożarowej TOPL.

2. Tryb obsadzania stanowiska kierownika ochrony przeciwpożarowej — regulują odrębne przepisy.

§ 8. Fachowy nadzór nad działalnością referenta względnie kierownika ochrony przeciwpożarowej sprawuje właściwa komenda straży pożarnej.

§ 9. 1. Organizację i zadania pogotowia przeciwpożarowego ustala się następująco:
1) pogotowie przeciwpożarowe tworzy się spośród pracowników zakładu,
2) celem pogotowia jest utrzymanie przy wszystkich zmianach pracy bezpieczeństwa pożarowego we wszystkich działach pracy, halach produkcyjnych, warsztatach, magazynach itp.

2. Schemat organizacyjny z zakresem obowiązków pogotowia przeciwpożarowego stanowi załącznik do zarządzenia.

§ 10. Pogotowie przeciwpożarowe organizuje się niezależnie od istniejących w zakładach straży pożarnych.

§ 11. 1. Organizację komisji pożarowo-technicznej ustala się następująco:
1) komisję pożarowo-techniczną powołuje kierownik zakładu jako organ pomocniczy dla rozwiązania problemów techniczno-pożarowych i przeprowadzania przeglądów przeciwpożarowych w obiektach zakładu,
2) w skład komisji wchodzą:
przewodniczący — zastępca kierownika do spraw technicznych lub produkcyjnych;
Dokonane przez terenowe komendy straży pożarnych kontrole zabezpieczenia przeciwpożarowego obiektów spółdzielczości pracy na terenie całego kraju ujawniły szereg istotnych zaniedbań na tym odczłonkowie — główny technolog, główny mechanik, energetyk, kierownik komórki inwestycyjnej, referent (kierownik) ochrony przeciwpożarowej, pracownik odpowiedzialny za sprawy bezpieczeństwa i higieny pracy, przedstawiciel rady robotniczej,
3) komisja zbiera się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż dwa razy w roku, tj. w okresie wiosennym i jesiennym.

2. Do zadań komisji pożarowo-technicznej należy:

1) dokonywanie kontroli wszystkich obiektów pod względem bezpieczeństwa pożarowego w zakresie:
   a) budowlanym, dróg ewakuacyjnych oraz dróg pożarowych,
   b) procesów technologiczno-produkcyjnych,
   c) urządzeń gaśniczych, alarmowych i zaopatrzenia wodnego,
2) sporządzanie protokółów z dokonanych kontroli i opracowywanie wniosków z podaniem sposobów usunięcia stwierdzonych braków i usterek oraz wprowadzenia usprawnień zmierzających do usunięcia przyczyn mogących spowodować pożar i jego rozprzestrzenienie się,
3) przedkładanie kierownictwu zakładu wniosków w zakresie usprawnienia organizacji ochrony przeciwpożarowej, zwiększenia dozoru w dniach wolnych od pracy oraz w okresach nasilenia zagrożenia pożarowego,
4) dopilnowanie, aby przy projektowaniu nowych obiektów, urządzeń, instalacji, modernizacji i intensyfikacji istniejących, jak również przy wprowadzaniu nowych rodzajów produkcji i zmian procesów technologiczno-produkcyjnych — były uwzględniane i realizowane wymogi bezpieczeństwa pożarowego,
5) sprawdzanie wykonania zarządzeń pokontrolnych wydanych przez kierownika zakładu na podstawie wniosków komisji,
6) opracowywanie planów obrony przeciwpożarowej obiektów,
7) opiniowanie instrukcji i regulaminów przeciwpożarowych dla poszczególnych stanowisk pracy oraz sprawdzanie gotowości zakładowej straży pożarnej i pogotowia przeciwpożarowego.

§ 12. Zakładowe straże pożarne powołane są do prewencji przeciwpożarowej oraz akcji ratowniczej w czasie pożarów i klęsk żywiołowych, przy czym:
1) zasady, tryb powoływania straży pożarnych oraz etaty osobowe, wykazy niezbędnego wyposażenia, jak również i organizację wewnętrzną i zakres działania — regulują odrębne przepisy,
2) pod względem administracyjnym zakładowe straże pożarne podlegają kierownictwu zakładu, a pod względem fachowym są podporządkowane właściwej komendzie straży pożarnej.

III. Akcja Koordynacyjna Ministerstwa Finansów w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego w resorcie.

§ 13. Ministerstwo Finansów koordynuje całokształt akcji przeciwpożarowej w oparciu o ogólne przepisy przeciwpożarowe, postanowienia niniejszego zarządzenia i dyrektywy Komendy Głównej Straży Pożarnych.

§ 14. Sprawy związane z koordynacją akcji przeciwpożarowej w resorcie Finansów należą do kompetencji Departamentu Organizacji i Planowania.

IV. Przepis końcowy.

§ 15. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Minister Finansów: *J. Albrecht*

W porozumieniu:

Minister Spraw Wewnętrznych:
w/z *Z. Sznek*

Załącznik do zarządzenia
Nr 127 Ministra Finansów
z dnia 3 sierpnia 1962 r.

Schemat organizacyjny oraz zakres obowiązków pogotowia przeciwpożarowego

Zmiana Imiona i Nazwiska	Stanowisko	Obowiązki pogotowia	
		w zakresie zapobiegania	w wypadku wybuchu pożaru
1	2	3	4
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Dowódca pogotowia	Współpracuje z referentem (kierownikiem) ochrony p.pożarowej, a w szczególności pilnuje przestrzegania regulaminów i instrukcji p.poż., jest odpowiedzialny za czynności członków pogotowia, sprawdza przydatność sprzętu p.poż.	Do czasu przybycia straży pożarnej kieruje akcją gaśniczą
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Z-ca dowódcy pogotowia	Wspólnie z dowódcą pogotowia pilnuje przestrzegania przepisów p.poż., a w szczególności przy produkcji	Bierze udział w akcji gaśniczej
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Pomocnik I	Po zakończeniu pracy sprawdza czy elektryczność we wszystkich instalacjach została wyłączona, ognie, piece itp. zostały wygaszone, czy miejsce pracy pozostawiono w należytym porządku, bada gotowość sprzętu ppoż.	Bierze udział w akcji gaśniczej
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Pomocnik II	Pilnuje, aby dostęp do sprzętu ppoż. nie był zataraso-	Zawiadamia o powstaniu pożaru jednostkę straży pożarnej Nr tel. z chwilą przybycia straży jest jej pilotem

31

UCHWAŁA Nr 197/62

ZARZĄDU CENTRALNEGO ZWIĄZKU SPÓŁDZIELCZOŚCI PRACY

z dnia 29 września 1962 r.

w sprawie poprawy stanu bezpieczeństwa pożarowego w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy.

(Biuletyn CZSP Nr 30, poz. 109)

Dokonane przez terenowe komendy straży pożarnych kontrole zabezpieczenia przeciwpożarowego obiektów spółdzielczości pracy na terenie całego kraju ujawniły szereg istotnych zaniedbiań na tym odcinku i że w większości jednostek organizacyjnych nastąpiło poważne obniżenie stanu bezpieczeństwa pożarowego.

W roku ubiegłym oraz w pierwszym półroczu 1962 roku liczba pożarów i wysokość poniesionych wskutek tego strat materialnych w porównaniu do analogicznych okresów lat poprzednich poważnie wzrosła. Stwierdzono m.in., że najczęstszymi przyczynami powstawania pożarów były:
— lekkomyślność i nieostrożność w obchodzeniu się z ogniem,
— palenie papierosów w miejscach niedozwolonych i lekceważenie niebezpieczeństwa pożarowego,
— wady urządzeń ogrzewniczych i kominowych,
— wady instalacji elektrycznych i gazowych,
— nieostrożne obchodzenie się z materiałami łatwopalnymi i wybuchowymi.

Analizując zagrożenia pożarowe obiektów w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy stwierdza się, że najczęściej występują następujące braki, zaniedbania i niedociągnięcia:
— nadmierne gromadzenie materiałów łatwopalnych w magazynach oraz niewłaściwe ich przechowywanie,
— zaniedbania w budownictwie i urządzeniach zakładów przemysłowych,
— niedostateczny nadzór fachowy nad stanem urządzeń energetycznych, mechanicznych i ogrzewniczych,
— brak dostatecznej ilości sprzętu przeciwpożarowego i środków gaśniczych,
— tolerancyjny stosunek kierowników jednostek do pracowników nie przestrzegających przepisów przeciwpożarowych,
— niedostateczne szkolenie pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej, w szczególności nieumiejętność gaszenia pożaru w zarodku i posługiwania się podręcznym sprzętem przeciwpożarowym,
— opieszałe i nienależyte wykonywanie nakazów i zaleceń organów kontrolnych terenowych komend straży pożarnych i służby bhp związków spółdzielni,
— niedostateczny nadzór i kontrola zabezpieczeń przeciwpożarowych.

Wymienione braki i zaniedbania stanowią poważne zagrożenie bezpieczeństwa pożarowego i wymagają przedsięwzięcia szeregu środków zaradczych. W związku z tym Zarząd Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy stosownie do art. 23, ust. 1 ustawy z dn. 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr. 20, poz. 120) i zaleceń Komendy Głównej Straży Pożarnych postanawia, co następuje:

§ 1. Niniejsza uchwała dotyczy spółdzielni, związków spółdzielni i ich zakładów własnych, szkół zawodowych, ośrodków szkoleniowych i socjalnych oraz zakładów własnych Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy, zwanych w treści uchwały „jednostkami organizacyjnymi spółdzielczości pracy".

§ 2. Ilekroć w uchwale lub załączonej do niej instrukcji i regulaminach będzie mowa:
— o kierownikach jednostek, należy przez to rozumieć prezesów zarządu spółdzielni i związków spółdzielni, dyrektorów i kierowników zakładów własnych związków spółdzielni, szkół zawodowych, ośrodków szkoleniowych i socjalnych oraz zakładów własnych Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy,
— o pracownikach służby bhp i oppoż., należy przez to rozumieć starszych inspektorów, inspektorów, inżynierów, techników bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzących równocześnie sprawy bezcześnstwa pożarowego, oraz kierowników i referentów ochrony przeciwpożarowej,
— o zakładach pracy, należy przez to rozumieć spółdzielnie i ich zakłady, związki spółdzielni i ich zakłady, oraz szkoły zawodowe i ich warsztaty, ośrodki szkoleniowe i socjalne spółdzielczości pracy,
— o załogach lub pracownikach, należy przez to rozumieć członków i pracowników spółdzielni i związków spółdzielni oraz nauczycieli, instruktorów, wychowawców, uczniów zawodu, słuchaczy kursów, praktykantów itp.

§ 3. Organizację ochrony przeciwpożarowej w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy określa instrukcja, stanowiąca załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 4. 1. Jednostki organizacyjne spółdzielczości pracy w porozumieniu z terenowo właściwymi komendami straży pożarnych powołają w terminie do dnia 31 października 1962 r. stałe wewnętrzne komisje pożarowo-techniczne, zgodnie z ramowym regulaminem tych komisji, stanowiącym załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

2. W jednostkach, w których działają wewnętrzne komisje społecznych przeglądów warunków pracy i bezpieczeństwa pożarowego, powołane zgodnie z instrukcją Prezesa Zarządu CZSP Nr 1 z dnia 28 marca 1962 r. w sprawie sposobu przeprowadzania społecznych przeglądów warunków pracy i bezpieczeństwa pożarowego w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy (Biuletyn

CZSP Nr 15—16, poz. 40), można nie powoływać oddzielnych komisji pożarowo-technicznych, a tylko rozszerzyć skład i zakres działania komisji społecznych przeglądów przez dokooptowanie do nich tych osób spośród wymienionych w punkcie 2 ramowego regulaminu komisji pożarowo-technicznej, które nie weszły jeszcze do składu komisji społecznych przeglądów.

3. W zakładach pracy, w których występują znaczne zagrożenia pożarowe należy w uzgodnieniu z terenowo właściwą komendą straży pożarnych zorganizować w terminie ustalonym w ust. 1 pogotowia przeciwpożarowe w oparciu o ramowy regulamin tych pogotowi, stanowiący załącznik Nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 5. 1. W jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy należy corocznie w okresie wiosennym (kwiecień—maj) i jesiennym (październik—listopad) przeprowadzać dokładne przeglądy stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego wszystkich obiektów, pomieszczeń i stanowisk pracy w ramach społecznych przeglądów warunków pracy i bezpieczeństwa pożarowego, bądź oddzielnie. W tych jednostkach, w których przeglądy takie w bieżącym roku nie zostały jeszcze dokonane, należy je bezzwłocznie przeprowadzić.

2. Z dokonanego przeglądu powinien być sporządzony odpowiedni protokół, a następnie opracowany kompleksowy plan poprawy stanu bezpieczeństwa pożarowego, który m.in. powinien obejmować zagadnienia:
— poprawy warunków utrzymania budynków i urządzeń przemysłowych,
— poprawy zabezpieczenia przeciwpożarowego procesów technologicznych,
— poprawy warunków składowania i magazynowania surowców i wyrobów gotowych oraz paliw stałych i płynnych,
— poprawy zaopatrzenia w sprzęt przeciwpożarowy, wodę do gaszenia pożarów i inne środki gaśnicze,
— poprawy systemu alarmowania załogi i straży pożarnych.

3. Tryb oraz sposób i terminy przeprowadzania przeglądów, o których mowa w ust. 1 określa instrukcja Prezesa Zarządu CZSP Nr 1 z dnia 28 marca 1962 r. w sprawie sposobu przeprowadzania społecznych przeglądów warunków pracy i bezpieczeństwa pożarowego w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy (Biuletyn CZSP Nr 15—16, poz. 40).

§ 6. 1. Zobowiązuje się biura projektowo-kosztorysowe, konstrukcyjne i technologiczne oraz służbę inwestycyjną i nadzoru budowlanego spółdzielczości pracy do ścisłego przestrzegania obowiązujących przepisów z zakresu ochrony przeciwpożarowej przy projektowaniu, budowie i przebudowie oraz oddawaniu do użytku nowowybudowanych bądź przebudowanych zakładów lub ich części.

2. Każdy projekt inwestycji przed jego zatwierdzeniem powinien być przedstawiony do zaopiniowania właściwej komendzie straży pożarnych. Projekty, co do których organa straży pożarnych lub służba bhp zgłosiły zastrzeżenia, nie mogą być przekazane do realizacji do czasu rozstrzygnięcia sprawy w trybie ustalonym właściwymi przepisami.

3. Przy odbiorze do eksploatacji poszczególnych obiektów lub ich części należy zapewnić udział w komisji odbiorczej przedstawiciela terenowo właściwej komendy straży pożarnych.

4. Nie wolno oddawać do eksploatacji obiektów lub ich części nie posiadających należytych zabezpieczeń przeciwpożarowych.

§ 7. 1. Kierownicy jednostek, kierownicy poszczególnych zakładów i działów pracy oraz pracownicy służby bhp i ochrony przeciwpożarowej obowiązani są dopilnowywać, aby nadzorowane przez nich zakłady i działy pracy posiadały szczegółowe instrukcje przeciwpożarowe oraz, aby instrukcje te były ściśle przestrzegane przez pracowników.

2. W przypadku stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów przeciwpożarowych lub tolerowania zaniedbań w zakresie bezpieczeństwa pożarowego, należy winnych pociągać do odpowiedzialności służbowej.

§ 8. 1. Jednostki organizacyjne spółdzielczości pracy powinny przestrzegać, aby ich długofalowe i roczne plany techniczno-ekonomiczne (budżety) obejmowały także konkretne zadania z zakresu bezpieczeństwa pożarowego oraz zabezpieczały odpowiednie środki materiałowe potrzebne do realizacji tych zadań.

2. Wykonanie planowych zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej powinno być oceniane przy przeprowadzaniu kompleksowych analiz techniczno-ekonomicznych oraz uwzględniane w okresowych sprawozdaniach z działalności poszczególnych jednostek, składanych na posiedzeniach rad, walnych zgromadzeniach, zjazdach delegatów itp.

3. Zawinione niewykonanie planowych zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej stanowi podstawę do pozbawienia osób odpowiedzialnych za stan bezpieczeństwa pożarowego prawa do nagród, przeszeregowań itp.

§ 9. 1. Rady i zarządy spółdzielni, związki spółdzielni oraz kierownicy innych jednostek organizacyjnych spółdzielczości pracy obowiązani są dokonywać przynajmniej raz na 6 miesięcy oceny stanu bezpieczeństwa pożarowego, podejmować odpowiednie uchwały zmierzające do szybkiej poprawy tego stanu oraz dopilnowywać należytego ich wykonania.

2. Kopie uchwał, o których mowa w ust. 1 należy każdorazowo przesyłać do jednostki bezpośrednio nadzorującej oraz do terenowo właściwej komendy straży pożarnych.

§ 10. 1. Zobowiązuje się jednostki organizacyjne spółdzielczości pracy do przeszkolenia wewnątrzzakładowego w porozumieniu z terenowo właściwą komendą straży pożarnych i w uzgodnieniu z właściwymi związkami spółdzielni swoich kierowników i pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej w terminie do dnia 31 marca 1963 r., o ile nie zostali oni dotychczas przeszkoleni. Szkolenie może być przeprowadzone łącznie ze szkoleniem w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. Do przeprowadzenia szkolenia, o którym mowa w ust. 1 należy angażować odpowiednio wykwalifikowanych wykładowców spośród osób wskazanych przez właściwe komendy straży pożarnych.

3. Koszty szkolenia, o którym mowa w ust. 1 pokrywają zaintersowane jednostki zgodnie z uchwałą Zarządu CZSP Nr 80 z dnia 8 maja 1962 r. w sprawie norm wynagradzania pracowników niepełnozatrudnionych w kursowym szkoleniu zawodowym spółdzielczości pracy (Biuletyn CZSP Nr 20, poz. 53).

§ 11. 1. Rady spółdzielni, komórki samorządu związków spółdzielni i Dział Samorządu CZSP oraz społeczni inspektorzy pracy wszystkich jednostek organizacyjnych spółdzielczości pracy rozszerzą swoją działalność nadzorczą i kontrolną również na zagadnienia bezpieczeństwa pożarowego.

2. Szczegółowe zadania dla organów wymienionych w ust. 1. w zakresie ochrony przeciwpożarowej określą wytyczne opracowane przez Główny Inspektorat BHP CZSP w porozumieniu z Działem Samorządu CZSP oraz Głównym Inspektoratem Ochrony Pracy CRZZ i Komendą Główną Straży Pożarnych.

§ 12. 1. Służba bezpieczeństwa i higieny pracy związków spółdzielni oraz Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy obejmie zasięgiem swej działalności instrukcyjno-zapobiegawczej, nadzorczej i kontrolnej obok problemów bhp również zagadnienia ochrony przeciwpożarowej, które należy włączyć do jej zakresu czynności.

2. Obowiązki, o których mowa w ust. 1 służba bhp powinna wykonywać w ścisłej współpracy z właściwymi komendami straży pożarnych, które sprawują zewnętrzny nadzór nad bezpieczeństwem pożarowym w spółdzielczości pracy.

3. Szczegółowe wytyczne dla służby bhp w zakresie ochrony przeciwpożarowej będą wydawane w miarę potrzeby przez Głównego Inspektora BHP Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy oraz przez starszych inspektorów bhp związków spółdzielni — w odniesieniu do nadzorowanych spółdzielni.

§ 13. 1. W terminie do dnia 31 marca 1963 r. należy dokonać we wszystkich jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy w porozumieniu z właściwymi komendami straży pożarnych komisyjnej weryfikacji dotychczas zatrudnionych pracowników ochrony przeciwpożarowej.

2. Skład komisji weryfikacyjnych, o których mowa w ust. 1, sposób przeprowadzenia weryfikacji oraz zasady i kryteria oceny przydatności weryfikowanych pracowników ochrony przeciwpożarowej określi instrukcja Prezesa Zarządu Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy uzgodniona z Komendą Główną Straży Pożarnych.

3. Po przeprowadzeniu weryfikacji, o której mowa w ust. 1, zmiana na stanowisku referenta lub kierownika ochrony przeciwpożarowej może nastąpić po zasięgnięciu opinii terenowo właściwego komendanta straży pożarnych i za uprzednią pisemną zgodą kierownika komórki bhp jednostki nadrzędnej.
W przypadku, gdy pracownik służby oppoż. jest członkiem Korpusu Technicznego Pożarnictwa — tryb postępowania określa odpowiednio zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 lipca 1961 r. w sprawie trybu wyznaczania członków Korpusu Technicznego Pożarnictwa na stanowiska pracy w urzędach, instytucjach państwowych, jednostkach gospodarczych i Związku Ochotniczych Straży Pożarnych (Monitor Polski Nr 59, poz. 256).

§ 14. 1. Zobowiązuje się służbę bhp związków spółdzielni do dokonywania przynajmniej 2 razy w roku wizytacji nadzorowanych jednostek w zakresie bhp i ochrony przeciwpożarowej oraz wydawania stosownych zaleceń, niezależnie od przeprowadzanych kontroli i wydawanych nakazów przez organa straży pożarnych, technicznej inspekcji pracy, państwowej inspekcji sanitarnej itp.

2. Odpisy wydanych zaleceń, o których mowa w ust. 1 należy przesyłać terenowo właściwym komendom straży pożarnych.

§ 15. 1. We wszystkich związkach spółdzielni należy zorganizować w terminie do dnia 31 grudnia 1962 r., a następnie organizować corocznie narady kierowników nadzorowanych jednostek w celu przeanalizowania faktycznego stanu bezpieczeństwa pożarowego oraz wytyczenia kierunków dalszej działalności zapobiegawczej w tym zakresie. Narady te mogą być organizowane łącznie z naradami w sprawach bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. Na narady, o których mowa w ust. 1 należy zapraszać przedstawicieli właściwych komend straży pożarnych, technicznej inspekcji pracy, wydziałów przemysłu rad narodowych, państwowej inspekcji sanitarnej itp.

§ 16. Jednostki organizacyjne spółdzielczości pracy powinny zacieśnić współpracę z terenowo właściwymi komendami straży pożarnych oraz ściśle stosować się do nakazów i zaleceń wydawanych przez organa kontrolne tych komend.

§ 17. Inspektorzy branżowi (wizytatorzy szkolni) Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy oraz Związków spółdzielni wyjeżdżający służbowo do spółdzielni (szkół, ośrodków) obowiązani są zwracać uwagę na stan zabezpieczenia pożarowgeo i powodować na miejscu usunięcie zauważonych nieprawidłowości, a o poważniejszych zaniedbaniach powiadamiać inspektorów bhp właściwego związku spółdzielni lub Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy.

§ 18. 1. Aparat lustracyjny spółdzielczości pracy obowiązany jest w czasie dokonywania pełnych lustracji działalności poszczególnych jednostek organizacyjnych sprawdzać również należyte wykonywanie uchwał, nakazów i zaleceń z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

2. Materiały polustracyjne z zakresu oppoż. powinny być przesyłane komórkom bhp jednostek nadzorujących w celu zapoznania się z wynikiem lustracji oraz ustosunkowania się do stwierdzonych nieprawidłowości.

§ 19. 1. Odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa pożarowego oraz za należyte przestrzeganie obowiązujących przepisów, wykonanie uchwał, nakazów i zaleceń uprawnionych organów kontrolnych ponosi kierownik jednostki.

2. Niezależnie od odpowiedzialności kierownika jednostki, za zaniedbania w zakresie ochrony przeciwpożarowej odpowiadają także kierownicy zakładów i działów pracy, majstrowie, brygadziści i inni pracownicy kierujący zespołami roboczymi,

oraz pracownicy ochrony przeciwpożarowej, każdy w zakresie swoich obowiązków.

§ 20. Ogólny nadzór i kontrolę wykonywania postanowień niniejszej uchwały powierza się związkom spółdzielni oraz komórkom organizacyjnym Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy.

§ 21. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Z-ca Prezesa: *H. Garncarczyk*   Z-ca Prezesa: *J. Pietkiewicz*   Z-ca Prezesa: *W. Smoleński*   Z-ca Prezesa: *J. Raminger*

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 197/62
Zarządu CZSP z dnia 29.IX.1962 r.

INSTRUKCJA

w sprawie organizacji ochrony przeciwpożarowej w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy.

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

Stosownie do przepisu art. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120) kierownicy zakładów pracy obowiązani są do zabezpieczenia swych zakładów przed pożarami, a w szczególności:

— zapewnienia odpowiednich warunków ochrony przeciwpożarowej zakładu w zakresie bezpieczeństwa osobistego ludzi, wymagań budowlanych, instalacyjnych, technologicznych i innych.

— zaopatrzenia zakładu pracy w odpowiednie urządzenia przeciwpożarowe zgodnie z obowiązującymi przepisami,

— zaznajomienia załóg zakładów z instrukcjami i regulaminami przeciwpożarowymi oraz czuwania nad ich przestrzeganiem,

— wykonywania zarządzeń i zaleceń wydawanych w związku z kontrolą bezpieczeństwa pożarowego na terenie zakładu.

Kierownicy spółdzielczych przychodni lekarskich, kin, klubów, szkół, kursów, kolonii dziecięcych, obozów itp. są obowiązani poza wyżej wymienionymi obowiązkami do zapewnienia osobom przebywającym w tych zakładach lub zgrupowaniach bezpieczeństwa osobistego na wypadek pożaru, a w szczególności do zapewnienia bezpiecznej ewakuacji.

II. POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE

A. Obowiązki kierowników jednostek

§ 1. 1. Kierownicy jednostek organizacyjnych spółdzielczości pracy obowiązani są do zorganizowania i nadzorowania ochrony przeciwpożarowej oraz wykonywania zarządzeń, nakazów i zaleceń z zakresu bezpieczeństwa pożarowego, a w szczególności:

1) wydawania zarządzeń w celu należytego zabezpieczenia przeciwpożarowego swoich zakładów pracy w oparciu o wnioski:
   a) organów kontrolnych terenowych komend straży pożarnych,
   b) referentów (kierowników) ochrony przeciwpożarowej lub techników bhp prowadzących sprawy oppoż., bądź społecznych inspektorów pracy,
   c) komisji pożarowo-technicznych oraz komisji społecznych przeglądów warunków pracy i bezpieczeństwa pożarowego,
   d) inspektorów bhp właściwych związków spółdzielni,
   e) technicznych inspektorów pracy związków zawodowych,
   f) państwowych inspektorów sanitarnych,
   g) organów dozoru technicznego i energetycznego.
2) sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem przez pracowników obowiązujących przepisów przeciwpożarowych oraz wyciągania konsekwencji służbowych w stosunku do winnych nieprzestrzegania tych przepisów;
3) zabezpieczenia w sporządzanych corocznie planach techniczno-ekonomicznych (budżetach) odpowiednich środków finansowych i materiałowych, niezbędnych do utrzymania ochrony przeciwpożarowej na właściwym poziomie, oraz kontrolowania należytego i terminowego wykorzystania tych środków,
4) opracowania planu poprawy warunków bezpieczeństwa pożarowego i dopilnowania systematycznej jego realizacji,
5) opracowania planu obrony (akcji ratowniczej) na wypadek pożaru oraz instrukcji alarmowych,
6) dostosowania wewnętrznych regulaminów i instrukcji przeciwpożarowych do potrzeb swych zakładów, działów, oddziałów i stanowisk szczególnie niebezpiecznych pod względem pożarowym.
7) zaopatrzenia zakładów pracy w wystarczającą ilość i odpowiednią jakość sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych, środków alarmowych, gaśniczych itp.,
8) rozpatrywania na posiedzeniach zarządu (dyrekcji) co najmniej 2 razy w roku stanu bezpieczeństwa pożarowego zakładu,
9) prowadzenia wśród swoich pracowników popularyzacji zagadnień ochrony przeciwpożarowej,
10) dopilnowania przeszkolenia przeciwpożarowego wszystkich pracowników swojej jednostki w zakresie:
   — wstępnym — dla nowo przyjmowanych pracowników,
   — okresowym (informacyjnym) — dla wszystkich pracowników, wg ramowego programu ustalonego przez Komendę Główną Straży Pożarnych

i przystosowanego do potrzeb zakładu w porozumieniu z terenowo właściwą komendą straży pożarnych,

11) podejmowania wszelkich innych kroków, zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego zakładu.

2. Dla realizacji zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej kierownicy jednostek wyznaczą, wzgl. powołają:

1) nieetatowego referenta lub etatowego kierownika ochrony przeciwpożarowej, względnie powierzą te sprawy technikowi bhp,
2) w zależności od potrzeby oraz wielkości i charakteru zakładu:
— komisję pożarowo-techniczną lub komisję społecznych przeglądów warunków pracy i bezpieczeństwa pożarowego,
— przeciwpożarowe pogotowia zakładowe, oddziałowe, warsztatowe, halowe itp. oraz
— w ramach posiadanych etatów — ochotniczą lub obowiązkową straż pożarną.

3. W zabezpieczeniu przeciwpożarowym zakładów pracy kierownicy jednostek powinni współdziałać z terenowo właściwymi komendami straży pożarnych, a w szczególności:

1) uzgadniać projekty opracowywanych planów obrony (akcji ratowniczej) na wypadek pożaru, oraz projekty instrukcji przeciwpożarowych i alarmowych,
2) umożliwiać strażom pożarnym prowadzenie ćwiczeń bojowych na terenie zakładu, celem przygotowania ich do prowadzenia akcji gaśniczej w warunkach danego zakładu,
3) uzgadniać plany przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego zakładu pracy,
4) uzgadniać wszelkie inne poczynania w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz sposoby ich realizacji.

B. Obowiązki kierowników zakładów (działów, warsztatów) wytwórczych, usługowych, handlowych, szkoleniowych itp.

§ 2. Kierownicy zakładów wytwórczych, usługowych, handlowych, szkoleniowych (warsztatów, internatów, magazynów, działów, oddziałów itp.) oraz pracownicy nadzoru i dozoru (inżynierowie, majstrowie, brygadziści) są obowiązani:

1) dokładnie znać obowiązujące przepisy przeciwpożarowe, szczególnie dotyczące danego zakładu (działu pracy) oraz kontrolować przestrzeganie tych przepisów przez podległych im pracowników,
2) zaznajamiać pracowników z zagrożeniem pożarowym, występującym w danym zakładzie lub dziale pracy, sposobami przeciwdziałania, rozmieszczeniem urządzeń, sprzętu i środków gaśniczych oraz postępowaniem na wypadek pożaru i akcji ratowniczej,
3) dopilnować należytego przeszkolenia wszystkich podległych pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
4) usuwać dostrzeżone lub wskazane niedociągnięcia, braki i zaniedbania, mogące spowodować niebezpieczeństwo pożaru, a w razie napotkania trudności — zawiadamiać kierownika jednostki,
5) występować do kierownika jednostki z wnioskami o ukaranie winnych spowodowanych zaniedbań, stwarzających możliwości powstania pożaru,
6) organizować i dopilnowywać stałej aktywności pogotowia przeciwpożarowego,
7) współpracować z referentem (kierownikiem) ochrony przeciwpożarowej oraz zgłaszać wnioski zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego poszczególnych działów i stanowisk pracy.

C. Obowiązki kierowników (referentów) administracyjno-gospodarczych

§ 3. Kierownicy (referenci) administracyjno-gospodarczy jednostek są obowiązani do:

1) utrzymania budynków i pomieszczeń pracy w należytym stanie pod względem ochrony przeciwpożarowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami,
2) wyposażenia pomieszczeń pracy i innych obiektów w sprzęt przeciwpożarowy i środki gaśnicze oraz dopilnowania stałej konserwacji tego sprzętu,
3) zaopatrzenia poszczególnych obiektów i pomieszczeń w instrukcje przeciwpożarowe oraz instrukcje alarmowe załogi i straży pożarnych,
4) kontrolowania przestrzegania przez pracowników obowiązujących przepisów przeciwpożarowych, a w przypadku stwierdzenia wykroczeń w tym zakresie — zgłaszania do kierownika jednostki wniosków o ukaranie winnych,
5) usuwania oraz w należyty sposób zabezpieczania w obrębie budynków i zakładów pracy wszelkich urządzeń i materiałów, stwarzających niebezpieczeństwo powstania pożaru,
6) dopilnowania bieżącego wykonywania napraw budynków i wycierania kominów, usuwania uszkodzeń w instalacjach i urządzeniach, stwarzających niebezpieczeństwo pożaru,
7) zakładania instalacji piorunochronnych oraz ich konserwacji, stosownie do obowiązujących przepisów,
8) utrzymywania sprzętu przeciwpożarowego w stanie zdatnym do użytku oraz nie pozwalanie używania go do innych celów.

D. Obowiązki służby dozorowania

§ 4. 1. Dozorcy (stróże, wartownicy, strażnicy) są obowiązani:

1) kontrolować miejsca niebezpieczne i zagrożone pożarem, według zasad określonych wewnętrzną instrukcją,
2) dokładnie znać lokalizację punktów przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego oraz środków i urządzeń alarmowych,
3) dokładnie znać sposób ogłaszania alarmu pożarowego i wzywania straży pożarnej,
4) dokładnie znać rozmieszczenie sprzętu przeciwpożarowego i podręcznych środków gaśniczych oraz posiadać umiejętność ich użycia i gaszenia pożaru w zarodku,
5) w razie pożaru ogłosić alarm z równoczesnym wezwaniem straży pożarnej, a następnie przystąpić do gaszenia ognia dostępnymi środkami gaśniczymi,

6) po przybyciu straży pożarnej wskazać miejsce pożaru i sposób dojazdu do niego, oraz punkty czerpania wody i najbliższe telefony.

2. Portierzy są obowiązani:
1) zwracać uwagę na przestrzeganie przez pracowników i interesantów przepisów przeciwpożarowych oraz ostrożne obchodzenie się z ogniem,
2) dokładnie znać instrukcję alarmową oraz sposoby użycia środków alarmowych i wzywania straży pożarnej,
3) dokładnie znać rozmieszczenie sprzętu przeciwpożarowego, lokalizację punktów wodnych i podręcznych środków gaśniczych oraz posiadać umiejętność gaszenia ognia w zarodku,
4) z chwilą przybycia pomocy z zewnątrz otworzyć żaru.
bramę i wskazać drogę dojazdu do miejsca po-

3. Osoby wyznaczone do przeprowadzania codziennej bądź okresowej wewnętrznej kontroli stanu zabezpieczenia pożarowego poszczególnych obiektów lub miejsc pracy są obowiązane:
1) przeprowadzać kontrolę ściśle według zasad określonych przepisami wewnętrznymi,
2) składać kierownikowi jednostki informacje o wynikach kontroli.

4. Straż ochrony obiektów współdziała w zabezpieczeniu przeciwpożarowym zakładu na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

E. Obowiązki innych pracowników

§ 5. Wszyscy pracownicy są obowiązani:
1) dbać o właściwy stan bezpieczeństwa pożarowego w swoim zakładzie, a szczególnie na swoim stanowisku pracy,
2) dokładnie znać obowiązujące instrukcje przeciwpożarowe i ściśle je przestrzegać,
3) odbyć przeszkolenie w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
4) znać sposoby alarmowania straży pożarnej oraz posiadać umiejętność użycia podręcznego sprzętu przeciwpożarowego i środków gaśniczych,
5) usuwać niezwłocznie dostrzeżone przyczyny, mogące spowodować pożar, oraz zawiadamiać o tym swego przełożonego,
6) pełnić służbę w zorganizowanych pogotowiach przeciwpożarowych,
7) brać udział w akcjach ratowniczych w razie pożaru, katastrofy lub innej klęski żywiołowej i wykonywać polecenia kierownika akcji,
8. ściśle stosować się do wszelkich zaleceń organów powołanych do czuwania nad bezpieczeństwem pożarowym.

F. Tryb powoływania i zakres obowiązków referenta i kierownika ochrony przeciwpożarowej zakładu.

§ 6. 1. Referenta (nieetatowego) ochrony przeciwpożarowej wyznacza kierownik jednostki spośród służby technicznej lub służby bhp w porozumieniu z terenowo właściwym komendantem straży pożarnych, po uprzednim uzyskaniu pisemnej zgody starszego inspektora bhp właściwego związku spółdzielni na zgłoszoną kandydaturę.

2. Referent ochrony przeciwpożarowej pełni swe obowiązki obok innych czynności i w zakresie swej działalności na odcinku bezpieczeństwa pożarowego podlega bezpośrednio kierownikowi jednostki lub jego zastępcy.

3. Jeżeli z uwagi na znaczne zagrożenie pożarowe i ważność obiektu zachodzi konieczność zatrudnienia etatowego kierownika ochrony przeciwpożarowej, powinien być zatrudniony członek Korpusu Technicznego Pożarnictwa, zgodnie z postanowieniami § 3, ust. 1 zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 lipca 1961 r. w sprawie trybu wyznaczania członków Korpusu Technicznego Pożarnictwa na stanowiska pracy w urzędach, instytucjach państwowych, jednostkach gospodarczych i Związku Ochotniczych Straży Pożarnych (Monitor Polski Nr 59, poz. 256).

4. Nadzór nad czynnościami referenta i kierownika ochrony przeciwpożarowej sprawuje właściwa komenda straży pożarnych oraz starszy inspektor bhp właściwego związku spółdzielni.

5. W jednostkach posiadających ochotniczą lub obowiązkową straż pożarną obowiązki referenta (kierownika) ochrony przeciwpożarowej wykonuje naczelnik ochotniczej lub obowiązkowej straży pożarnej.

6. Do zadań i obowiązków referenta ochrony przeciwpożarowej w szczególności należy:
1) czuwanie nad przestrzeganiem przez pracowników jednostki przepisów przeciwpożarowych,
2) sprawdzanie gotowości sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych na terenie poszczególnych zakładów oraz prawidłowego rozmieszczenia tego sprzętu i urządzeń,
3) prowadzenie działalności szkoleniowej w zakresie ochrony przeciwpożarowej wśród załogi zakładu oraz szkolenia pożarniczego dla członków ochotniczej lub obowiązkowej straży pożarnej.
4) zgłaszanie kierownikowi jednostki wniosków dotyczących potrzeb i ulepszeń w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej w poszczególnych zakładach,
5) opracowywanie niezbędnych informacji dotyczących zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładu,
6) prowadzenie wszelkiej dokumentacji związanej z ochroną przeciwpożarową jednostki,
7) branie udziału w konferencjach, naradach i komisjach dotyczących ochrony przeciwpożarowej jednostki,
8) współpraca z terenowo właściwą komendą straży pożarnych, kierownikiem admin.-gospodarczym, głównym technologiem (mechanikiem, energetykiem), technikiem bhp, społecznym inspektorem pracy swego zakładu oraz starszym inspektorem bhp właściwego związku spółdzielni, celem zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego.

7. Do zadań i obowiązków etatowego kierownika ochrony przeciwpożarowej należą czynności ustalone dla referenta, wymienione w ust. 6, a ponadto:
1) kierowanie akcją ratowniczą w czasie pożaru, katastrofy lub innej klęski żywiołowej, stosownie do obowiązujących przepisów,

2) organizowanie w porozumieniu z właściwą komendą straży pożarnych ćwiczeń bojowych na terenie zakładu pracy przy udziale zakładowej i terenowych straży pożarnych,
3) przygotowanie zakładu do ochrony przeciwpożarowej w ramach terenowej obrony przeciwlotniczej.

G. Straże pożarne

§ 7. 1. Do prowadzenia prewencji przeciwpożarowej oraz akcji ratowniczej w czasie pożarów, katastrof lub innych klęsk żywiołowych kierownicy jednostek mogą w razie istotnej potrzeby, uzasadnionej specyfiką zakładu i warunkami lokalnymi, organizować i utrzymywać ochotnicze lub obowiązkowe straże pożarne.

2. Organizację, zadania i tryb powoływania straży pożarnych oraz zasady wynagradzania pracowników zatrudnionych w tych strażach regulują:
1) przepisy art. 8 i następnych ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120),
2) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 marca 1959 r. w sprawie uposażenia członków Korpusu Technicznego Pożarnictwa (Dz. U. Nr 18, poz. 112) poz. tabeli 36 i 37) oraz
3) pismo okólne Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy — Dział Ekonomiczny z dnia 11 stycznia 1960 r. (znak: PL-53/250/60) w sprawie wynagradzania członków zakładowych straży pożarnych ochotniczych i obowiązkowych (nie publikowane).

3. Straże pożarne w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy podlegają pod względem administracyjnym kierownikowi jednostki lub jego zastępcy, a pod względem fachowym i służby operacyjno-bojowej — terenowo właściwym komendom straży pożarnych.

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr 197/62
Zarządu CZSP z dnia 29.IX.1962 r.

RAMOWY REGULAMIN KOMISJI POŻAROWO-TECHNICZNEJ

1. Komisję pożarowo-techniczną powołuje kierownik jednostki do rozwiązywania problemów techniczno-pożarowych i przeprowadzania przeglądów bezpieczeństwa pożarowego w jednostce.
2. W skład komisji wchodzą:
— przewodniczący: zastępca kierownika jednostki do spraw techniczno-produkcyjnych,
— członkowie: główny technolog, główny mechanik, główny energetyk, kierownik (referent) admin.-gospodarczy, kierownik (referent) ochrony przeciwpożarowej, inżynier (technik bhp, społeczny inspektor pracy, przedstawiciel rady spółdzielni lub rady zakładowej.
3. Skład komisji może być rozszerzony w zależności od charakteru i potrzeb danej jednostki. W dużych zakładach mogą być powołane dla poszczególnych wydziałów podkomisje, które w swej działalności podlegają komisji pożarowo-technicznej.
4. Komisja zbiera się w zależności od potrzeby w celu dokonania przeglądu (kontroli) zabezpieczenia przeciwpożarowego wszystkich obiektów danej jednostki pod względem:
1) utrzymania budynków, dróg ewakuacyjnych i pożarowych,
2) procesów technologiczno-produkcyjnych,
3) urządzeń i sprzętu przeciwpożarowego, środków gaśniczych i alarmowych oraz zaopatrzenia wodnego dla celów pożarowych.
5. Z dokonanych kontroli komisja:
1) sporządza protokół i opracowuje wnioski z podaniem sposobów usunięcia stwierdzonych braków i usterek oraz wprowadzenia usprawnień zmierzających do likwidacji przyczyn mogących spowodować powstanie pożaru,
2) przedstawia kierownikowi jednostki wnioski w zakresie usprawnienia organizacji ochrony przeciwpożarowej, zwiększenia dozoru w dniach wolnych od pracy oraz w okresach nasilenia stopnia zagrożenia pożarowego.
6. Ponadto komisja:
1) dopilnowuje, aby przy projektowaniu nowych obiektów, urządzeń i instalacji, modernizacji i intensyfikacji istniejących oraz przy wprowadzaniu nowych rodzajów produkcji i zmian procesów technologicznych były uwzględniane i realizowane wymogi bezpieczeństwa pożarowego,
2) sprawdza wykonanie zarządzeń pokontrolnych, wydanych przez kierownika jednostki na podstawie jej wniosków,
3) opracowuje projekt planu obrony (akcji ratowniczej) obiektów na wypadek pożaru,
4) opiniuje instrukcje i regulaminy przeciwpożarowe dla poszczególnych obiektów i stanowisk pracy.
5) sprawdza gotowość bojową zakładowej straży pożarnej i pogotowi przeciwpożarowych.
7. Zakres czynności komisji może być w zależności od specyfiki zakładu i potrzeb lokalnych rozszerzony przez kierownika jednostki.

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr 197/62
Zarządu CZSP z dnia 29.IX.1962 r.

RAMOWY REGULAMIN POGOTOWIA PRZECIWPOŻAROWEGO

1. Pogotowia przeciwpożarowe powinny być tworzone spośród pracowników zakładu pracy dla poszczególnych zakładów, działów pracy, hal produkcyjnych, warsztatów, magazynów, zmian pracy itp.
2. Celem pogotowia jest zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego danego zakładu, działu (odcinka) pracy i utrzymanie go na właściwym poziomie, oraz gaszenie pożaru w zarodku.
3. Schemat organizacyjny oraz zakres obowiązków pogotowia przeciwpożarowego:

Która zmiana imiona i nazwiska członków pogotowia ppoż.	Stanowisko	Obowiązki pogotowia	
		w zakresie zapobiegania pożarom	w razie wybuchu pożaru
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Dowódca pogotowia	Współpracuje z kierownikiem działu (zakładu) w sprawach ppoż., a szczególnie dba o przestrzeganie regulaminów i instrukcji ppoż., jest odpowiedzialny za czynności członków pogotowia, sprawwdza przydatność sprzętu przeciwpożarowego	Do czasu przybycia straży pożarnej kieruje akcją gaśniczą
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Z-ca d-cy pogotowia	Wspólnie z dowódcą pogotowia pilnuje przestrzegania przepisów przeciwpożarowych przy produkcji	Bierze udział w akcji gaśniczej
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Pomocnik I	Po skończeniu pracy sprawdza, czy elektryczność we wszystkich instalacajach została wyłączona, czy ogień w piecach wygaszono, czy miejsca pracy pozostawiono w należytym porządku, bada gotowość sprzętu ppoż.	Bierze udział w akcji gaśniczej
I Zmiana II Zmiana III Zmiana	Pomocnik II (łącznik)	Pilnuje, aby dostęp do sprzętu ppoż. nie był zatarasowany	zawiadamia o pożarze straż pożarną w . . . . nr tel. . . . . . Po przybyciu straży jest jej pilotem

Uwagi: 1. Skład pogotowia może być zwiększony w zależności od specyfiki zakładu i potrzeb lokalnych.
2. Ilość i rozmieszczenie sprzętu przeciwpożarowego w pomieszczeniach rejonu działania pogotowia przeciwpożarowego

(podać rodzaj, ilość oraz rozmieszczenie sprzętu i urządzeń ppoż.).

Wojsk. Zakł. Graf. Zam. 1675 z dnia 13.II.63 r. 4500. L-79.